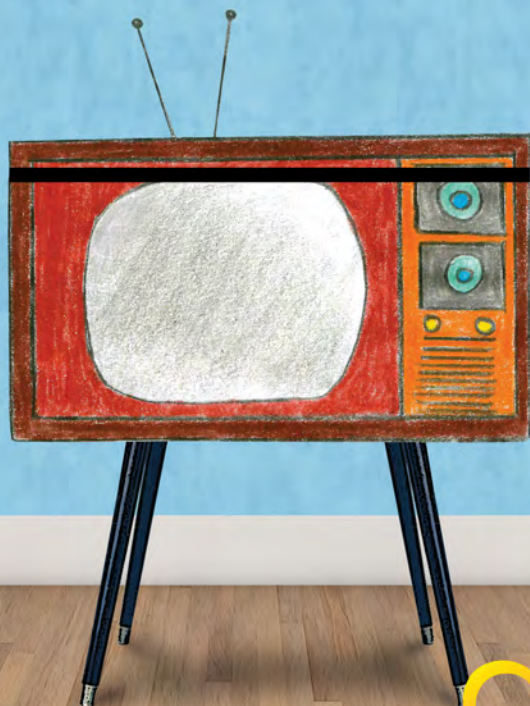

ΛΟΥΚΑΣ ΦΟΥΡΛΑΣ

23 ΧΡΟΝΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Η Τηλεόραση όπως την έζησα

πάργα

κοινωνολογική ομάδα του
ελκ
στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο

ΛΟΥΚΑΣ ΦΟΥΡΛΑΣ

23 ΧΡΟΝΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Η Τηλεόραση όπως την έζησα

 πάργα

κοινοβουλευτική ομάδα του
 ΕΠΚ
στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο

Τίτλος βιβλίου: 23 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
Η Τηλεόραση όπως την έζησα

Συγγραφέας: Λουκάς Φουρλάς

Επιμέλεια & διόρθωση κειμένου: Φοίβη Σιταρά
Ζωγραφιά εξωφύλλου: Ιάσοντας Φουρλάς
Σύνθεση εξωφύλλου: Περικλής Τιμοθέου
Σελιδοποίηση: Περικλής Τιμοθέου

© Λουκάς Φουρλάς

Πρώτη έκδοση: 2022

Διατίθεται Δωρεάν
ISBN 978-9963-714-71-1

Εκδόσεις ΠΑΡΓΑ
Λεωφόρος Τσερίου 94,
2043 Στρόβολος,
Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ. (+357) 22 327 740
e-mail: info@parga.com.cy

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΛΟΥΚΑΣ ΦΟΥΡΛΑΣ

23 ΧΡΟΝΙΑ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Η Τηλεόραση όπως την έζησα

 πάργα

κοινοβουλευτική ομάδα του
 ΕΠΚ
στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο

Στον Χρίστο

Εισαγωγικό σημείωμα

Στο τεράστιο δίλημμα που βασανίζει τη σύγχρονη δημοσιογραφία, –ταχύτητα ή εγκυρότητα;–, το δημοσιογραφικό εγχειρίδιο «23 χρόνια δημοσιογράφος - Η Τηλεόραση όπως την έζησα» του Λουκά Φουρλά αποτελεί μια πολύτιμη προσπάθεια, την κατάλληλη στιγμή από τον κατάλληλο άνθρωπο.

Η τεχνολογική επανάσταση της τελευταίας 15ετίας και η τεράστια δημοφιλία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης –δεν απειλεί να, αλλά ήδη– διαβρώνει τα θεμέλια της δημοσιογραφίας. Η χοντρή γραμμή που σα σκληρό σύνορο θα έπρεπε, με διακριτό και ξεκάθαρο τρόπο, να ξεχωρίζει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης γίνεται ολοένα και πιο δυσδιάκριτη και θολή.

Απλοί και διαχρονικοί κανόνες δεοντολογίας αντί να αποτελούν την πυξίδα σ' αυτούς τους συγχυσμένους καιρούς, αντιμετωπίζονται ως εμπόδιο και τελούν υπό αμφισβήτηση, ορισμένες φορές ακόμα και από τους ίδιους τους δημοσιογράφους. Αναμενόμενο, θα υποστήριζε κανείς, αφού ακόμα και το ποιος ή ποια είναι δημοσιογράφος αρχίζει να αποτελεί ερωτηματικό. Η γραμμή που θα έπρεπε να χαραχτεί, για να διαχωρίσει τους δημοσιογράφους από τους influencers των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ουδέποτε τραβήχτηκε.

Ο Λουκάς Φουρλάς υπηρέτησε, έντιμα και δεοντολογικά, την κυπριακή δημοσιογραφία στην χρυσή της επο-

χή. Την περίοδο, κατά την οποία το κράτος χαλάρωνε τον έλεγχο του πάνω στην δημόσια τηλεόραση και άνοιγε τις πόρτες της ηλεκτρονικής ενημέρωσης στην ιδιωτική πρωτοβουλία. 23 Χρόνια του Λουκά στην τηλεόραση ήταν αυτή ακριβώς η περίοδος, γεμάτη από τις προκλήσεις της νέας εποχής που ξεκινούσε, αλλά και από μεγάλα γεγονότα, εντός κι εκτός.

Όσο περίπλοκες και αν ήταν οι προκλήσεις της μετάβασης από το κρατικό τηλεοπτικό μονοπώλιο στην ηλεκτρονική πολυφωνία, η τότε έννοια της δημοσιογραφίας τότε δεν απειλήθηκε, δεν αμφισβητήθηκε, για έναν απλούστατο λόγο: οι απλές αλλά βασικές αρχές, οι οποίες παρατίθενται στο «23 χρόνια δημοσιογράφος - Η Τηλεόραση όπως την έζησα», τηρήθηκαν. Απλές, στοιχειώδεις αρχές, όπως για παράδειγμα η διασταύρωση μιας πληροφορίας προτού αυτή δημοσιοποιηθεί ή η απόσταση που πρέπει να τηρεί ένας δημοσιογράφος από τις πηγές πληροφόρησής του.

Ο Λουκάς Φουρλάς είναι ο κατάλληλος άνθρωπος για να γράψει αυτό το εγχειρίδιο για έναν ακόμη λόγο. Διότι «πάτησε και στις δύο όχθες». Ως δημοσιογράφος υπέβαλε δύσκολες ερωτήσεις σε πολιτικούς, αλλά και ως μέρος της πολιτικής, ο ίδιος, δέχτηκε τις δύσκολες ερωτήσεις των δημοσιογράφων.

Το εγχειρίδιο «23 χρόνια δημοσιογράφος - Η Τηλεόραση όπως την έζησα» διεισδύει, επίσης, στα «άδυτα» της τηλεόρασης και, κυρίως, των ζωντανών ενημερωτικών εκπομπών της. Πώς, για παράδειγμα, «κρατάς αέρα» όταν ένας καλεσμένος της εκπομπής σου έχει καθυστερήσει να έρθει; Τι κάνεις όταν «πέσει» μια ζωντανή σύνδεση με ανταποκριτή ή απεσταλμένο του σταθμού;

Ο Λουκάς Φουρλάς φωτίζει αρχές και κανόνες της δημοσιογραφίας, αλλά και «μυστικά» του επαγγέλματος. Το πιο σημαντικό, όμως, μήνυμα προς όσους φιλοδοξούν να διέλθουν τις πύλες της δημοσιογραφίας, είναι ότι αυτή «δεν είναι μόνο αυτό που φαίνεται στους δέκτες τους ή όσα διαβάζουν στις κοσμικές στήλες των περιοδικών, αλλά κάτι άλλο πολύ πιο απαιτητικό και ίσως πιο δύσκολο από ό,τι οι ίδιοι αντιλαμβάνονται», όπως σημειώνει ο συγγραφέας.

Ανδρέας Χατζηκυριάκος
ΓΝΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας

Εισαγωγή

Δεν ήμουν από αυτούς που, όταν τους ρωτούσες τι θα γίνουν όταν μεγαλώσουν, σου απαντούσαν πως θα γίνουν δημοσιογράφοι.

Για να είμαι ειλικρινής, δεν ήξερα και πολλά για τον χώρο ή τι ακριβώς είναι ο δημοσιογράφος και ποια η δουλειά του.

Μεγάλωσα σε μια εποχή –τέλη δεκαετίας του '70, αρχές δεκαετίας του '80– κατά την οποία μοναδική πηγή ενημέρωσης για εμάς, τότε, ήταν το ασπρόμαυρο, ακόμα, δελτίο ειδήσεων του ΡΙΚ στις 20:30, το οποίο παρακολουθούσαμε οικογενειακώς σαν ιεροτελεστία, καθώς και τα ραδιοφωνικά δελτία ειδήσεων και πάλι από τις συχνότητες του ΡΙΚ.

Εφημερίδες οι γονείς μου δεν αγόραζαν κάθε μέρα, είναι η αλήθεια.

Γύρω στα 12 άρχισα ν' αγοράζω με το χαρτζιλίκι μου μια εβδομαδιαία εφημερίδα προκειμένου να διαβάζω την ιστορία της συμμορίας των Χασαμπουλιών, που έδρασε αρχές του αιώνα στην Κύπρο, και δημοσιευόταν σε συνέχειες.

Στο Γυμνάσιο ξεκίνησα δειλά-δειλά να γράφω κάποια πράγματα για την εφημερίδα του σχολείου, παρακολουθώντας πια πιο επισταμένα την ειδησεογραφία μέσα από εφημερίδες της εποχής.

Ευτύχησα να μένω κοντά στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Λεμεσού, εκεί όπου κρυβόταν ένας απίστευτος πλούτος αρχειακού υλικού σε εφημερίδες.

Περνούσα πάμπολλες ώρες παίζοντας ποδόσφαιρο

έξω, στο προαύλιο της Βιβλιοθήκης, και άλλες τόσες μέσα στη Βιβλιοθήκη, χαμένος στους δεκάδες στοιβαγμένους τόμους κυπριακών και ελληνικών εφημερίδων.

Αναζητούσα την ημερομηνία ενός ιστορικού γεγονότος, έβρισκα τον τόμο με τις εφημερίδες που κάλυπταν χρονικά την συγκεκριμένη περίοδο, και άρχιζα να διαβάζω ρουφώντας την κάθε λέξη.

Ζούσα νοερά, μέσα από αυτό το ψάξιμο και τη μελέτη, τις θυσίες αγωνιστών, τις δολοφονίες που συντάραξαν και διάφορα άλλα γεγονότα τα οποία σημάδεψαν την ιστορία του τόπου.

Αυτή, θεωρώ, ήταν και η πρώτη μου επαφή με τη Δημοσιογραφία.

Ως φοιτητής και πιο πολιτικοποιημένος πια, άρχισα να αρθρογραφώ συστηματικότερα, χωρίς ωστόσο να έχω καταλήξει ή να σκεφτώ ουδέποτε σοβαρά ότι θα ακολουθήσω τη δημοσιογραφία ως επάγγελμα.

Η δημοσιογραφία ήρθε –μπορώ να πω– τυχαία, αν και τίποτα στη ζωή δεν μπορεί να είναι τυχαίο...

Θα χαρακτήριζα όλο αυτό που συνέβη ως κάρμα και θα σας εξηγήσω αμέσως το γιατί.

Μετά το πέρας των σπουδών μου, στη Θεσσαλονίκη, αρχές της δεκαετίας του '90, και με ένα πτυχίο Οικονομικών καθ' οδόν, απευθύνθηκα σε ιδιωτικό κανάλι στο οποίο ένας παλιός φίλος από τις σπουδές στη Θεσσαλονίκη εργαζόταν ως αρχισυντάκτης.

Ρώτησα αν χρειαζόνταν κάποιον να ασχολείται με τα οικονομικά θέματα.

Ήταν η εποχή γέννησης της ιδιωτικής τηλεόρασης και πολλοί νέοι άνθρωποι, που έρχονταν από τις σπουδές

τους, έβρισκαν εργασία στους νεοσύστατους, τότε, τηλεοπτικούς σταθμούς, οι οποίοι χρειάζονταν και απορροφούσαν ένα αρκετά μεγάλο εργατικό δυναμικό. Με συνοπτικές διαδικασίες εκπαιδευόνταν στη χρήση οπτικοακουστικών μέσων, μάθαιναν να χειρίζονται κάμερες, να κάνουν μοντάζ, να σκηνοθετούν και να στελεχώνουν τηλεοπτικούς σταθμούς, μπροστά και πίσω από τις κάμερες.

Πολλοί, ξεκινούσαν δειλά-δειλά να κάνουν ρεπορτάζ για τις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες των τηλεοπτικών δελτίων ειδήσεων, και πολλοί –από εκείνη τη φουρνιά– βρεθήκαμε μπροστά από τις κάμερες φιλοξενώντας καλεσμένους σε τηλεοπτικές εκπομπές και δελτία ειδήσεων, χωρίς καμία προηγούμενη εμπειρία, οπλισμένοι με το θράσος της ηλικίας και της άγνοιας κινδύνου.

Με την ίδρυση της ιδιωτικής τηλεόρασης, λοιπόν, γεννήθηκε μια νέα γενιά ανθρώπων της τηλεόρασης. Θεωρώ τον εαυτό μου, μαζί με μια πλειάδα καλών συναδέλφων, ως, έναν από τους εκπροσώπους αυτής της γενιάς.

Υπηρετήσαμε την ιδιωτική τηλεόραση και αφιερώσαμε ένα μεγάλο μέρος της ζωής μας στη δημοσιογραφία.

Ερχόμενος, λοιπόν, στην Κύπρο πήρα το θάρρος και επικοινωνήσα με τον φίλο στον τηλεοπτικό σταθμό, με έφερε σε επαφή με τη Διεύθυνση και με συνοπτικές διαδικασίες κλείσαμε μια προκαταρκτική συμφωνία να είμαι υπό δοκιμασία για 6 μήνες με έναν υποτυπώδη μισθό που δεν κάλυπτε, η αλήθεια, ούτε και τα καύσιμα για το πήγαιν' έλα από τη Λεμεσό στη Λευκωσία.

Το έβλεπα ως μια εμπειρία και μια μεταβατική περίοδο στη ζωή μου, ώσπου να καταλήξω προς ποια κατεύθυνση θα πορευτώ επαγγελματικά και εν αναμονή του πτυχίου

μου, για το οποίο χρωστούσα ένα μάθημα και ήθελα ακόμα μια εξεταστική για να το εξασφαλίσω και να ορκιστώ.

Οι πρώτοι μήνες δεν ήταν καθόλου εύκολοι.

Από το πρωί μέχρι αργά το απόγευμα εργαζόμουν στο κανάλι ως συντάκτης στο ραδιόφωνο και, όταν σχολούσα, επέστρεφα με όποιο διαθέσιμο μέσο έβρισκα στη Λεμεσό για να εργαστώ μέχρι τις πρωινές ώρες σ' ένα μπαράκι προκειμένου να μπορώ να αντεπεξέλθω οικονομικά στα καθημερινά μου έξοδα.

Είχα, μάλιστα, αγοράσει και ένα παλιό αυτοκίνητο, το οποίο αποτέλεσε από μόνο του αντικείμενο για ρεπορτάζ, όταν –μη αντέχοντας την καθημερινή καταπόνηση της μηχανής στον αυτοκινητόδρομο– παρέδωσε το... πνεύμα του, φλεγόμενο, κάπου στον ανήφορο πριν από την έξοδο για Λάρνακα.

Ξεκίνησα, λοιπόν, από το ραδιόφωνο του σταθμού ως βοηθός πιο έμπειρων δημοσιογράφων στην ετοιμασία της πρωινής, της μεσημβρινής, και απογευματινής ενημερωτικής ζώνης.

Έκλεινα καλεσμένους τηλεφωνικώς, «έκοβα» τις δηλώσεις που θα πλαισίωναν τα θέματα των εκπομπών και δειλά-δειλά άρχισα να μπαίνω στο στούντιο για την εκφώνηση κάποιων θεμάτων.

Κάποιες φορές μου ανέθεταν την ετοιμασία ρεπορτάζ που θα έπαιζαν στο τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων το βράδυ.

Όταν συμπληρώθηκαν οι έξι μήνες, υπέγραψα το πρώτο μου επαγγελματικό συμβόλαιο, με μισθό που μου επέτρεπε να νοικιάζω ένα μικρό στούντιο και να μένω Λευκωσία κάποια βράδια προκειμένου να γλιτώσω το πήγαιν' έλα.

Η παρουσίαση των ειδήσεων ήρθε ξαφνικά και από τον πρώτο χρόνο, χωρίς να το επιδιώξω ή να το αναμένω.

Υπήρξε ένα πρόβλημα με τον παρουσιαστή του σύντομου δελτίου στις 18:00 και έπρεπε κάποιος άμεσα να τον αντικαταστήσει.

Είχα κάπως εξοικειωθεί με την εκφώνηση ειδήσεων στο ραδιόφωνο αλλά στην τηλεόραση δεν είχα βρεθεί ποτέ μπροστά από την κάμερα.

Θυμάμαι, λοιπόν, τον διευθυντή ειδήσεων να με φωνάζει και να μου ανακοινώνει, χωρίς πολλά-πολλά, ότι στις 18:00 θα παρουσίαζα το σύντομο τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων. Βλέποντας την αμηχανία μου, πρόσθεσε –προφανώς για να με καθησυχάσει– το «Μην ανησυχείς. Να τα διαβάζεις όπως στο ραδιόφωνο αλλά να βλέπεις την κάμερα». Μη έχοντας άλλη επιλογή, αυτό και έκανα.

Με δανεικό πουκάμισο και γραβάτα, κοιτάζοντας μάλλον αμήχανα την κάμερα και το κείμενο που έβλεπα να κατεβαίνει μπροστά στα μάτια μου, έκανα το πρώτο μου τηλεοπτικό δελτίο στην τηλεόραση, στο στούντιο του ραδιοτηλεοπτικού σταθμού Ο Λόγος.

Στο ίδιο στούντιο έκανα μετά από ακριβώς 23 χρόνια και την παρουσίαση του τελευταίου δελτίου ειδήσεων στην δημοσιογραφική μου καριέρα.

Στον Λόγο έμεινα 4 χρόνια

Μου δόθηκε η ευκαιρία να κάνω πολλά πράγματα και να μάθω να δουλεύω ως δημοσιογράφος. Ασχολήθηκα κυρίως με το πολιτικό ρεπορτάζ και παρουσίασα κεντρικά δελτία ειδήσεων και ειδησεογραφικές εκπομπές. Είχα την ευκαιρία να συμμετάσχω σε αποστολές στο εξωτερικό και να καλύψω, ζωντανά, ιστορικά γεγονότα για τον τόπο.

Μετά από 4 χρόνια στο τηλεοπτικό σταθμό Ο Λόγος, πήρα μεταγραφή σε ένα άλλο σχολείο δημοσιογραφίας, το οποίο υπηρέτησα με αφοσίωση για 7 χρόνια. Το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, τη δημόσια ραδιοτηλεόραση της χώρας.

Τα επόμενα 7 χρόνια εργάστηκα έχοντας ως συνάδελφους, πια, έμπειρους τηλεοπτικούς δημοσιογράφους, οι οποίοι για δεκαετίες εργάζονταν στην τηλεόραση.

Μετά από 7 χρόνια ως πολιτικός συντάκτης, παρουσιάστης κεντρικών δελτίων ειδήσεων και ειδησεογραφικών εκπομπών, αμέτρητες εκφωνήσεις δελτίων στο ραδιόφωνο και συνεντεύξεις με προσωπικότητες σε Κύπρο κι εξωτερικό, επέστρεψα και πάλι εκεί από όπου ξεκίνησα.

Στον ιδιωτικό σταθμό Ο Λόγος, ο οποίος στο μεταξύ άλλαξε όνομα και ιδιοκτησία.

Εκεί, όπου μετά από 12 συνεχόμενα χρόνια ως αρχισυ-

ντάκτης και κεντρικός παρουσιαστής ειδήσεων –και ζώντας από πρώτο χέρι ως καταγραφέας κι αυτόπτης μάρτυρας ιστορικές στιγμές οι οποίες καθόρισαν την πορεία του τόπου–, έκλεισα την καριέρα μου ως δημοσιογράφος.

Ένωσα την ανάγκη να μοιραστώ μαζί σας όλα αυτά που έζησα· όπως βίωσα εγώ τη δημοσιογραφία, ιδιαίτερα στον χώρο της τηλεόρασης.

Θα προσπαθήσω, στις επόμενες σελίδες, να μιλήσω για τις μεγάλες αλλαγές που συντελέστηκαν όλα αυτά τα χρόνια, με την ελπίδα αυτά που θα μοιραστώ μαζί σας να βοηθήσουν κάποιους νέους ανθρώπους που επιθυμούν να ακολουθήσουν τ' όνειρο τους να γίνουν δημοσιογράφοι.

Θέλω με αυτό το μικρό ανάγνωσμα –που βασίζεται στα δικά μου προσωπικά βιώματα για 23 χρόνια ως δημοσιογράφος της πρώτης γραμμής, στην ιδιωτική και δημόσια τηλεόραση– να δώσω ένα μήνυμα στους νέους ανθρώπους που θέλουν να γίνουν δημοσιογράφοι.

Να τους πω όσο πιο δυνατά μπορώ: Ακολουθήστε το όνειρό σας!

Όταν σας λένε «δεν μπορείτε και δεν θα τα καταφέρετε», να χαμογελάτε και να κάνετε τα πάντα για να τους διαψεύσετε.

Αν εγώ τα κατάφερα, τότε και εσύ αγαπητή μου φίλη/ε μπορείς!

Ακολουθα τ' όνειρό σου...

Ένα από τα συχνά ερωτήματα που μου υπέβαλαν νέα παιδιά σε σχολεία και πανεπιστήμια, τα οποία επισκεπτόμουν, ήταν το τι θα πρέπει να κάνουν για να «βγουν» στην Τηλεόραση.

Έθεταν το συγκεκριμένο ερώτημα, δίνοντάς μου ξεκάθαρα να καταλάβω το πώς αντιλαμβάνονται τη δουλειά ενός δημοσιογράφου αλλά και το τι αναζητούσαν οι ίδιοι από τον συγκεκριμένο χώρο...

Κάθε φορά που άκουγα το ερώτημα χαμογελούσα και προσπαθούσα να εξηγήσω ότι Δημοσιογραφία και Δημοσιογράφος δεν είναι μόνο αυτό που φαίνεται στους δέκτες τους ή όσα διαβάζουν στις κοσμικές στήλες των περιοδικών, αλλά κάτι άλλο, πολύ πιο απαιτητικό και ίσως πιο δύσκολο από ό,τι οι ίδιοι αντιλαμβάνονται.

Για πολλούς, λοιπόν, νεαρούς που ήθελαν να μπουν στον χώρο, σκοπός ήταν να αποκτήσουν αυτό που πίστευαν ως το πιο σημαντικό: την επίπλαστη, δηλαδή, λάμπη που προσφέρει η έκθεση στο γυαλί. Αγνοώντας το πόσο δύσκολο είναι να εργάζεται κάποιος σε έναν τηλεοπτικό σταθμό σε σχέση με τα ωράρια και το πόση δουλειά κρύβεται πίσω από ένα δελτίο ειδήσεων, το πόσοι άνθρωποι εργάζονται για παρά πολλές ώρες προκειμένου ένας

παρουσιαστής ειδήσεων να μπορεί να βγει στο γυαλί και να παρουσιάσει το δελτίο, και πολλά άλλα.

Πολύ συχνά έλεγα, σε όσους με ρωτούσαν, ότι αν δεν αγαπάς πραγματικά αυτό που κάνεις, δεν θ' αντέξεις και θα το εγκαταλείψεις γρήγορα.

Η Δημοσιογραφία είναι ένα λειτούργημα που σου προσφέρει πολλά μόνο αν της αφιερώσεις πολλά. Διότι η δημοσιογραφία δεν είναι εύκολο επάγγελμα.

Είναι μεν ένα λαμπερό κι ενδιαφέρον επάγγελμα που σου προσφέρει απίστευτες εμπειρίες και συγκινήσεις, απαιτεί όμως πλήρη αφοσίωση, το σύνολο σχεδόν του χρόνου σου, γερά νεύρα, υπομονή κι επιμονή προκειμένου να πετύχεις και να σταθείς με αξιοπρέπεια στον χώρο.

Κάθε μέρα είναι μια καινούργια αρχή η οποία δεν ξέρεις πού και πώς θα σε οδηγήσει.

Αυτή είναι και η μαγεία αλλά και η δυσκολία της δημοσιογραφίας.

Κάθε μέρα δίνεις εξετάσεις σε ένα πολύ απαιτητικό κοινό που θα θυμάται όχι τα εκατοντάδες, ίσως, ρεπορτάζ που έχεις ετοιμάσει ή τις αμέτρητες ώρες δουλειάς που έχεις αφιερώσει, αλλά θα θυμάται και δεν θα ξεχνά ποτέ ένα λάθος σου, μια άτυχη στιγμή στην τηλεόραση, μια υπερβολή που είπες ή ακόμη και ένα ρούχο που φόρεσες και έκανε εντύπωση.

Ο δημοσιογράφος είναι ένας άνθρωπος που δεν λειτουργεί με τους ρυθμούς που λειτουργεί οποιοσδήποτε εργαζόμενος που έχει συγκεκριμένο ωράριο και καθήκοντα.

Δεν μπορεί να θέλεις να γίνεις δημοσιογράφος και να έχεις στο μυαλό μια θέση με νοοτροπίες βολεμένου υπαλλήλου με συγκεκριμένο ωράριο.

Πηγαίνοντας το πρωί στη δουλειά σου ξέρεις ότι το πιο πιθανό είναι να σχολάσεις όταν τελειώσει η παρουσίαση του δελτίου ειδήσεων και ο παρουσιαστής πει το «καληνύχτα» ή όταν κλείσει και η τελευταία σελίδα και γραμμή της εφημερίδας στην οποία εργάζεσαι.

Καμιά φορά –και έχω άπειρα παραδείγματα να μοιραστώ μαζί σας– όταν τα γεγονότα το επιβάλλουν και η επικαιρότητα το επιτάσσει, για ολόκληρα εικοσιτετράωρα μπορεί να βρίσκεσαι στο κανάλι ή ακόμη και στον δρόμο, εκεί όπου το απαιτεί το ρεπορτάζ.

Τι είναι λοιπόν Δημοσιογραφία και τι Δημοσιογράφος

Ο πιο απλός και κατανοητός, πιστεύω, ορισμός που θα μπορούσα να δώσω, είναι ότι Δημοσιογράφος είναι ο επαγγελματίας που μεταφέρει γραπτώς σε έντυπο ή σε διαδικτυακό ενημερωτικό μέσο, είτε δια ρεπορτάζ με ήχο σε ραδιόφωνο και ήχο και εικόνα στην τηλεόραση, ειδήσεις και γεγονότα που αφορούν ευρύτερα το κοινωνικό σύνολο, και ο οποίος μπορεί να περιγράψει το γεγονός με τρόπο που θα γίνει κατανοητό από τους πολίτες και το κοινό στο οποίο κι απευθύνεται.

Το κοινό μπορεί να είναι τοπικό ή και διεθνές.

Είναι ο άνθρωπος, δηλαδή, που ενημερώνει το κοινό για θέματα γενικού ή ειδικού ενδιαφέροντος. Ένας αγγελιφόρος ειδήσεων.

Πρόκειται για έναν άνθρωπο που δουλεύει πολλές ώρες, τυγχάνει σεβασμού όταν κατορθώσει μέσα από τη δουλειά του να καθιερωθεί, και η δουλειά του είναι σχεδόν ολόκληρη η ζωή του. Είναι αφοσιωμένος σε αυτό που κάνει και το αγαπά.

Δεν βλέπει, σε καμία περίπτωση, αυτό που κάνει ως δουλειά αλλά ως λειτουργήμα!

Είδση

Αν πρέπει να δώσω και έναν επίσης κατανοητό ορισμό στο τι είναι Είδση, και πάλι προσπαθώντας να το περιγράψω όσο πιο απλά μπορώ, θα πω ότι Είδση είναι εκείνο το γεγονός που συμβαίνει και επηρεάζει ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων ή απλώς προκαλεί το ενδιαφέρον σε ένα (μεγάλο) σύνολο ανθρώπων.

Ως εκ τούτου, η είδηση μπορεί να αφορά είτε ένα τυχαίο γεγονός που επισυμβαίνει αναπάντεχα και χρήζει δημοσιογραφικής κάλυψης, όπως για παράδειγμα ένα δυστύχημα ή μια φυσική καταστροφή, είτε ένα προγραμματισμένο γεγονός όπως για παράδειγμα μια Σύνοδος Κορυφής, μια δημοσιογραφική διάσκεψη ή όπως είναι η τακτική ενημέρωση των δημοσιογράφων από τον κυβερνητικό εκπρόσωπο.

Σε όλα τα, σχετικά με τη δημοσιογραφία, εγχειρίδια, στο «τι είναι είδηση;» θα δείτε ότι η είδηση πρέπει να δίνει περιεκτικές απαντήσεις στα ερωτήματα: **Ποιος, πού, πότε, πώς και γιατί.**

Να απαντά, δηλαδή, στο ποιος έκανε αυτό που περιγράφει η είδηση, πού έγινε το συγκεκριμένο περιστατικό, πότε αυτό συνέβη, χώρα, πώς έγινε, και εάν μπορούμε και υπάρχει συγκεκριμένη απάντηση, γιατί έγινε αυτό.

Η διασταύρωση της Είδησης

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να έχει υπόψη του ο δημοσιογράφος είναι ότι δεν μεταδίδει ποτέ μια είδηση που δεν έχει προηγουμένως διασταυρωθεί.

Η διασταύρωση της είδησης, πριν αυτή βγει «στον αέρα», πρέπει να επιβεβαιωθεί από τουλάχιστον ακόμα μία πηγή.

Οι συνέπειες μετάδοσης μιας μη διασταυρωμένης είδησης, όταν αυτή στην πορεία διαψευστεί, είναι ολέθριες για την αξιοπιστία ενός ρεπόρτερ αλλά και κατ' επέκταση του Μέσου στο οποίο αυτός εργάζεται.

Σε παρά πολλές περιπτώσεις ένας δημοσιογράφος, στην προσπάθειά του να έχει την πρωτιά ή την αποκλειστικότητα σε μια είδηση, σπεύδει να την μεταδώσει δρώντας υπό το καθεστώς της αδρεναλίνης που τον κατακλύζει, χωρίς προηγουμένως να την διασταυρώσει.

Εάν και όταν ακολουθήσει διάψευση, ο δημοσιογράφος βρίσκεται σε δεινή θέση και είναι υπόλογος στη Διεύθυνση του Μέσου στο οποίο εργάζεται, αλλά πρωτίστως υπόλογος κι εκτεθειμένος στο κοινό που τον παρακολουθεί ή τον διαβάζει.

Οι πληροφορίες, την εποχή που ζούμε, ταξιδεύουν απίστευτα γρήγορα. Τόσο γρήγορα που δεν προλαβαίνουμε

καν να τις αφομοιώσουμε και να τις καταλάβουμε. Κι είναι πολύ δύσκολο, η αλήθεια, να προσπαθήσουμε να ανακόψουμε πλέον αυτόν τον απίστευτο βομβαρδισμό πληροφοριών –χρήσιμων κι αχρήστων–, οι οποίες μας κατακλύζουν από παντού.

Η αδυναμία να κρίνουμε αν αυτό που ακούμε ή βλέπουμε ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, απειλεί την ίδια τη Δημοκρατία.

Όλος αυτός ο όγκος των πληροφοριών που φτάνει κάθε στιγμή στον μέσο πολίτη δημιουργεί ένα ακόμη πρόβλημα: Δυσκολεύει την αναγνώριση των σημαντικών, πραγματικών ειδήσεων και στρώνει το έδαφος για διασπορά ψευδών ειδήσεων, οι οποίες φτάνουν με τεράστια ευκολία στο κοινό, με ρυθμό που δεν μπορεί ν' αφομοιώσει ή να ελέγξει.

Κι εδώ ακριβώς έγκειται και ο καθοριστικός ρόλος των ανθρώπων της ενημέρωσης, των επαγγελματιών δημοσιογράφων: Να δώσουν έγκυρη, σωστή κι αντικειμενική ενημέρωση σ' ένα κοινό που είναι, εν πολλοίς, παραπληροφορημένο και βομβαρδισμένο από fake news, τα οποία οι πολίτες δυσκολεύονται πια να αναγνωρίσουν ως τέτοια.

Τα εφόδια ενός Δημοσιογράφου

Η δική μου γενιά, τουλάχιστον οι περισσότεροι από μας, μπήκαμε στον χώρο χωρίς τις σχετικές –με το επάγγελμα– πανεπιστημιακές γνώσεις για να γίνουμε δημοσιογράφοι.

Των περισσότερων τα πτυχία μας δεν είχαν να κάνουν με τη δημοσιογραφία, αλλά με Οικονομικά, Πολιτικές Επιστήμες, Φυσική Αγωγή, Μαθηματικά και πολλά άλλα.

Σχολές δημοσιογραφίας δεν υπήρχαν πολλές και ανάλογα τμήματα σε πανεπιστήμια ακόμα πιο λίγα. Οι σχολές άρχισαν να δημιουργούνται κυρίως μετά την έκρηξη της ιδιωτικής τηλεόρασης.

Πιστεύω ότι όσοι νέοι εισέρχονται σήμερα στον χώρο, είναι πολύ πιο καταρτισμένοι και υποψιασμένοι από εμάς για το τι θα βρουν μπροστά τους και τι περιμένει ο χώρος από τους ίδιους.

Το πτυχίο και οι γνώσεις που αυτό σου προσφέρει είναι ένα σημαντικό εφόδιο, χωρίς ωστόσο να είναι και το διαβατήριο για επιτυχημένη καριέρα.

Έχω δει ανθρώπους με πτυχία να μην μπορούν να «σταυρώσουν» λέξη μπροστά από ένα μικρόφωνο, και παιδιά που δεν είχαν τη δυνατότητα να σπουδάσουν να στέκονται με αξιοπρέπεια στον χώρο με όπλα το καλώς

νοούμενο θράσος, την αποφασιστικότητα, την εργατικότητα και τη φιλομάθειά τους.

Αν μπορούσα ν' απαριθμήσω τα πιο σημαντικά εφόδια που πρέπει να έχει ένας ρεπόρτερ, θα τοποθετήσω ως πρώτο το διάβασμα και την συνεχή επιμόρφωση.

Ένας καλός δημοσιογράφος-ρεπόρτερ οφείλει να διαβάζει τα πάντα και να έχει μια ευρύτατη γκάμα γνώσεων πάνω σε διάφορα θέματα.

Ένας παλιός συνάδελφος με ρώτησε κάποτε, όταν ξεκινούσα, αν διαβάζω ποίηση. Μου φάνηκε παράξενη η ερώτησή του και του απάντησα με ειλικρίνεια πως δεν είχα χρόνο να διαβάσω ποίηση, ειδικά εκείνη την περίοδο.

«Αν δεν διαβάζεις ποίηση», μου απάντησε, «πώς φιλοδοξείς να γίνεις καλός δημοσιογράφος; Ένα ποίημα είναι όπως το ρεπορτάζ», συμπλήρωσε. «Δίνεις πολλά και συμπυκνωμένα μηνύματα με όσο το δυνατόν λιγότερες λέξεις μπορείς να χρησιμοποιήσεις».

Και είχε απόλυτο δίκιο.

Διαβάζοντας ποίηση εκεί και όπου έβρισκα χρόνο, με βοήθησε πολύ στο να μπορώ να γράψω λιτά και να εκφράζω όσα περισσότερα μπορούσα, χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν λιγότερες λέξεις και προτάσεις.

Θεωρώ το συνεχές διάβασμα αναπόσπαστο μέρος της ζωής ενός δημοσιογράφου. Και μιλώ για διάβασμα διαφόρων βιβλίων και θεματολογίας, που να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα.

Ένας ρεπόρτερ δεν υποχρεούται να έχει γνώσεις οικονομολόγου, αλλά οφείλει να ξέρει, για παράδειγμα, βασικές οικονομικές έννοιες και πώς λειτουργεί, σε γενικές γραμμές, το οικονομικό σύστημα.

Θα πρέπει να μπορεί να συμμετέχει σε μια δημόσια συζήτηση και να θέτει ερωτήματα σε σχέση με την οικονομία.

Ένας δημοσιογράφος δεν είναι υπόχρεος να έχει ιατρικές γνώσεις, οφείλει ωστόσο να είναι ενημερωμένος για το πώς λειτουργεί, για παράδειγμα, το σύστημα υγείας της χώρας του.

Ένας καλός ρεπόρτερ, δεν υποχρεούται να είναι νομικός αλλά οφείλει να ξέρει πώς λειτουργεί το σύστημα απόδοσης δικαιοσύνης στη χώρα του και πώς, για παράδειγμα, ένα δικαστήριο εκδίδει αποφάσεις και πότε.

Διαβάζοντας ένα σύγγραμμα, ένα βιβλίο, ένα άρθρο ή ακόμη κι ένα ποίημα, δεν ξέρεις πότε θα ανασύρεις από το μυαλό σου κάτι που σου έκανε εντύπωση, μια φράση που απομνημόνευσες ή μια λέξη που δεν ήξερες για να την χρησιμοποιήσεις είτε σε ρεπορτάζ είτε σε μια τηλεοπτική συζήτηση.

Το διάβασμα σε βοηθά, επίσης, ώστε να γράφεις σωστά αλλά και να αποκτήσεις ένα πλούσιο λεξιλόγιο, το οποίο θα σε βοηθήσει αφάνταστα κατά τη συγγραφή των άρθρων ή των ρεπορτάζ.

Η σημασία της ατζέντας και των πηγών

Ένας καλός δημοσιογράφος έχει πάντα μια καλά ενημερωμένη ατζέντα με όσα περισσότερα τηλέφωνα ανθρώπων, οι οποίοι αποτελούν τις πηγές του ή που μπορούν να τον βοηθήσουν ανά πάσα στιγμή στο έργο του, παρέχοντας είτε μια πληροφορία που χρειάζεται είτε μια δήλωση που θα χρησιμοποιήσει σε ρεπορτάζ.

Η σημερινή τεχνολογία βοηθά πολύ τους νέους δημοσιογράφους αφού τα «έξυπνα» τηλέφωνα, με τα οποία όλοι είναι εφοδιασμένοι, λειτουργούν και ως προσωπικές ατζέντες, γεγονός που διευκολύνει τη ζωή ενός επαγγελματία στα Μ.Μ.Ε..

Η καλά ενημερωμένη προσωπική μου ατζέντα με έσωσε πολλές φορές όταν ένας καλεσμένος αργούσε να έρθει στο στούντιο ή απλώς δεν εμφανιζόταν.

Η προσωπική μου ατζέντα ήταν πάντα δίπλα μου, ακόμη και όταν ήμουν στο στούντιο.

Με έσωσε πολλές φορές όταν τύχαινε κάτι έκτακτο και έπρεπε να βρω κάποιον ειδικό να μιλήσει εκτάκτως στο δελτίο.

Το να έχεις απλώς ονόματα και νούμερα στην ατζέντα

σου χωρίς να διατηρείς συχνή επαφή μαζί τους, δεν μπορεί να σε βοηθήσει.

Ένας καλός δημοσιογράφος οφείλει να κρατά, όπως λέμε στη γλώσσα της πιάτσας, «ζεστές» τις πηγές του.

Πρέπει να δίνει το παρών του σε εκδηλώσεις, εκεί όπου θα συναντήσει ανθρώπους-κλειδιά για τη δουλειά, και να έχει συχνή τηλεφωνική επικοινωνία μαζί τους, έστω και για ένα απλό «καλημέρα».

Η σχέση εμπιστοσύνης που δημιουργούμε με τις πηγές μας μπορεί να αποδειχθεί χρυσάφι μια δεδομένη στιγμή που θα χρειαστείς πληροφορία, η οποία θα επιβεβαιώσει ή θα «δέσει» την ιστορία σου.

Οι αποκλειστικότητες και οι πρωτιές στη μετάδοση ειδήσεων οφείλονται κυρίως στις πηγές που έχει ένας δημοσιογράφος και στη σχέση εμπιστοσύνης που έχει δημιουργήσει μαζί τους.

Πάτσα και τις δυο όχθες

Βρέθηκα και στην όχθη στην οποία κρατάς το μικρόφωνο αλλά και σε αυτήν στην οποία μπροστά από ένα μικρόφωνο οφείλεις ν' απαντήσεις στα ερωτήματα των δημοσιογράφων.

Βίωσα τη σχέση δημοσιογράφου-πολιτικού και το αντίστροφο.

Και ξέρω πολύ καλά τα της σχέσης αυτής και πώς διαμορφώνεται κι αλληλοτροφοδοτείται.

Ο δημοσιογράφος οφείλει να έχει σχέση με πολιτικούς. Το απαιτεί το λειτούργημά του.

Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να δέχεται να χρησιμοποιείται –με τον έναν ή άλλο τρόπο– προκειμένου κάποιος πολιτικός να περάσει την προπαγάνδα ή τις θέσεις του.

Η ακεραιότητα ενός δημοσιογράφου δεν πρέπει να διακινδυνεύει από καμιά φιλική σχέση με οποιονδήποτε πολιτικό.

Υπάρχει μια κόκκινη γραμμή, την οποία ένας αντικειμενικός δημοσιογράφος δεν πρέπει να υπερβεί ποτέ αν δεν θέλει να χάσει την αξιοπιστία του. Ο πολιτικός που θα προσπαθήσει να σε χρησιμοποιήσει ως «βαποράκι» για να

πουλήσει τις δικές του θέσεις κι απόψεις δεν είναι και δεν θα γίνει ποτέ φίλος σου.

Φίλους πολιτικούς είχα και έχω πολλούς, υπήρξα έντονα πολιτικοποιημένος και με ηχηρές απόψεις σε διάφορα θέματα, τις οποίες δεν έκρυψα ποτέ.

Ουδέποτε, όμως, επέτρεψα στον εαυτό μου οι δικές μου απόψεις και θέσεις να κατευθύνουν τη δουλειά μου.

Ένιωθα την υποχρέωση να προβάλλω και να σεβαστώ κάθε άποψη που εκφράζεται από τον συνομιλητή που είχα απέναντί μου, στο στούντιο.

Αυτόν ήθελε ν' ακούσει ο κόσμος και να τον κρίνει, και όχι εμένα ως τον συντονιστή της εκπομπής ή του δελτίου.

Ο δημοσιογράφος θα κριθεί από το κατά πόσο θα καταφέρει να εκμαιεύσει από τον συνομιλητή του όσα περισσότερα πράγματα μπορεί.

Ο δημοσιογράφος είναι εκεί ως εργαλείο που θα ξεκλειδώσει τον συνομιλητή, δίνοντάς του χώρο να προβάλλει τις θέσεις κι απόψεις του και όχι για να προβάλλει τις δικές του.

Αυτή η αρχή και στάση μού επέτρεψε να παραμείνω για 23 χρόνια στην πρώτη γραμμή της ενημέρωσης και να προστατεύσω ως κόρη οφθαλμού την αντικειμενικότητά μου. Όταν ήθελα να προβάλω τις απόψεις μου έγραφα ενυπόγραφα άρθρα σε εφημερίδες, αναλαμβάνοντας και το κόστος όσων υποστήριζα.

Η γλώσσα, εργαλείο στη δουλειά μας

Ένας καλός συντάκτης, δημοσιογράφος, οφείλει να χειρίζεται με άψογο τρόπο τη γλώσσα. Να γράφει και να μιλά σωστά.

Θυμάμαι έντονα το πόση σημασία έδιναν οι παλιοί συνάδελφοι στο να γράφουμε σωστά και να μιλάμε σωστά Ελληνικά.

Η επιμονή τους για ορθή χρήση της γλώσσας έδειχνε την ίδια ώρα και την αγάπη τους για τη δουλειά τους.

Και αυτή η επιμονή τους έκανε κι εμάς τους νεότερους ν' αγαπήσουμε τη γλώσσα μας και να μάθουμε στην πορεία να τη σεβόμαστε.

Το να χειρίζεσαι σωστά τη γλώσσα δεν σημαίνει ότι πρέπει να χρησιμοποιείς λόγιες εκφράσεις, λέξεις που προκαλούν εντύπωση ή να μιλάς κατά τέτοιον τρόπο ώστε να εκφράζεις έννοιες δύσκολες προς κατανόηση.

Κανείς δεν προκάλεσε έτσι τον θαυμασμό. Αντιθέτως, το κοινό θεωρεί ότι αντί να προσπαθείς να ενημερώσεις, επιχειρείς να προβάλεις όσο καλύτερα τον εαυτό και τις γνώσεις σου.

Ένας καλός δημοσιογράφος μιλά απλά και κατανοητά.

Πρέπει να έχει ανά πάσα στιγμή την αίσθηση ότι σε εκείνον τον δεδομένο χρόνο μπορεί να απευθύνεται σε επιστήμονες και καθηγητές αλλά ενδεχομένως και σε μια γιαγιά, η οποία θέλει και δικαιούται να μάθει τι γίνεται.

Οφείλεις, λοιπόν, να μιλήσεις απλά και κατανοητά προκειμένου να σε καταλάβουν όλοι.

Όταν βρισκόμουν μπροστά σε μια κάμερα ή κρατούσα μικρόφωνο, πάντα έβαζα μπροστά στα μάτια μου μια γιαγιά που ήθελε να μάθει από μένα τι ακριβώς συνέβαινε.

Και μιλούσα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε αυτή η γιαγιά να καταλάβει απόλυτα το τι ήθελα να μεταδώσω.

Ένας καλός δημοσιογράφος οφείλει να κατανοεί το τι συμβαίνει στην κοινωνία γύρω του.

Να είναι κομμάτι της κοινωνίας, να ζει και να βιώνει τα πάντα γύρω του ως μέρος της.

Μόνο έτσι θα μπορεί να εκφράζει τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς της, να δώσει στο κόσμο να καταλάβει τις διάφορες αλλαγές και καταστάσεις που επέρχονται, τις πολιτικές που θα επιφέρουν αλλαγές προς το χειρότερο ή το καλύτερο, αλλά και να εξηγήσει απλά και κατανοητά όλα όσα επηρεάζουν τη ζωή κάθε πολίτη.

Οι δημοσιογραφικές αποστολές

Ένας δημοσιογράφος, όταν ταξιδεύει –είτε για τις ανάγκες μιας δημοσιογραφικής αποστολής είτε για προσωπικούς λόγους–, έχει να κερδίσει πολλά.

Έρχεται σ' επαφή με άλλες νοοτροπίες, μ' άλλους τρόπους σκέψης, έρχεται σ' επαφή με ξένους –πολύ πιο έμπειρους από αυτόν– συναδέλφους και έχει πολλές προσλαμβάνουσες οι οποίες τον βοηθούν και τον ενισχύουν ως επαγγελματία και ως άνθρωπο.

Όταν ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος βρίσκεται σε αποστολή στο εξωτερικό έχει ν' ανταγωνιστεί πολλούς κι έμπειρους συναδέλφους σε έναν εκτός έδρας –ας μου επιτραπεί η έκφραση– αγώνα, στον οποίο οι γνώσεις, η εμπειρία, η ταχύτητα, αλλά και πολλές φορές η τύχη, παίζουν σημαντικό ρόλο.

Οι αποστολές στο εξωτερικό και η κάλυψη γεγονότων, εκτός της χώρας σου, σε βοηθούν επίσης στο να δημιουργήσεις σχέσεις και πηγές τις οποίες δεν ξέρεις πότε και πώς θα χρησιμοποιήσεις.

Το να γνωρίζει ένας δημοσιογράφος μια ξένη γλώσσα είναι απαραίτητο εφόδιο στην ενάσκηση της δουλειάς του.

Είναι απαραίτητο προσόν, προκειμένου να μπορείς να μελετάς τον ξένο Τύπο, να παρακολουθείς δελτία ειδήσε-

ων ξένων ειδησεογραφικών κολοσσών, να λαμβάνεις συνεντεύξεις από διεθνείς προσωπικότητες και, το κυριότερο, να μπορείς να συνεννοηθείς με συναδέλφους σου κατά τη διάρκεια μιας αποστολής στο εξωτερικό.

Το να γράφεις καλά και να μιλάς τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα είναι απαραίτητο εφόδιο.

Άπειρες φορές έχω μετανιώσει που δεν είχα τη διάθεση, ως μαθητής, να μάθω Γαλλικά και καλά Αγγλικά, και προσπαθώ σήμερα –με τις δυσκολίες που αυτό συνεπάγεται– να βελτιώσω όσο μπορώ αυτές τις δύο, για μένα τόσο χρήσιμες κι απαραίτητες στη δουλειά μου, γλώσσες.

Η συμμετοχή ενός δημοσιογράφου σε μίαν αποστολή στο εξωτερικό είναι από τις πιο ενδιαφέρουσες στιγμές στην καριέρα του.

Ευτύχησα να συμμετάσχω σε πολλές αποστολές και πραγματικά, αν πρέπει να βάλω σε μια σειρά τα βιώματά μου στη δημοσιογραφία σε σχέση με τη σημαντικότητά τους, θα τοποθετήσω στην κορυφή τις αποστολές μου στο εξωτερικό.

Η δημοσιογραφία μού έδωσε την ευκαιρία να ταξιδέψω σε πολλά μέρη του κόσμου ακολουθώντας προέδρους, διπλωματικές αποστολές και καλύπτοντας διάφορες συνόδους και γεγονότα.

Κάποιες από αυτές θα μου μείνουν αξέχαστες, η κάθε μία για διαφορετικούς λόγους.

Πορείες μοτοσικλετιστών

Νεαρός, ακόμα, δημοσιογράφος, κλήθηκα να καλύψω τις δύο μεγάλες πορείες των μοτοσικλετιστών, το 1996.

Η πρώτη είχε ως αποτέλεσμα τη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ, στις 11 Αυγούστου του 1996 και η δεύτερη, τρεις μέρες αργότερα, είχε ως αποτέλεσμα τη δολοφονία του Σολωμού Σολωμού.

Έντονα αναμειγμένος τότε στην προετοιμασία της πορείας, ως μέλος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Μοτοσικλέτας, πήρα το πράσινο φως από τη Διεύθυνση του καναλιού να συμμετέχω και να καλύψω, ειδησεογραφικά, την πορεία που θα είχε ως αφετηρία το Βερολίνο και τερματισμό την Κύπρο, 10 μέρες μετά.

Κάλυψα την πορεία, ακολουθώντας τους κύπριους κι ευρωπαϊούς μοτοσικλετιστές σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, μεταδίδοντας καθημερινά όλες τις πληροφορίες, όχι μόνο στο Μέσο όπου εργαζόμουν αλλά και σε άλλα Μέσα τα οποία μετά από συμφωνία με το κανάλι μου με έβγαζαν «στον αέρα» ως τον μόνο δημοσιογράφο που κάλυπτε το γεγονός.

Με την άφιξή μας στην Κύπρο, κάλυψα όλες τις εξελίξεις μέχρι και τη δολοφονία του Ισαάκ στο Οδόφραγμα της Δερύνειας, συγκλονισμένος από τα όσα διαδραματίστηκαν μπροστά στα μάτια μου.

Αποστολή στην εμπόλεμη Βοσνία

Ένα από τα μεγαλύτερα μαθήματα που έλαβα ως άνθρωπος και ως δημοσιογράφος ήταν η αποστολή μου στην εμπόλεμη περιοχή της Βοσνίας και η καταγραφή, επί του πεδίου της μάχης, των όσων δραματικών συνέβαιναν εκείνη την εποχή (μέσα της δεκαετίας του '90) στον εμφύλιο πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας.

Είναι πολύ διαφορετικό το να περιγράφεις, από το στούντιο ή σε ένα ρεπορτάζ, εικόνες που λαμβάνεις από ξένους δορυφόρους και πρακτορεία ειδήσεων για μια εμπόλεμη κατάσταση από το να την ζεις επί του εδάφους και να βιώνεις ιδίως όμμασι την τραγωδία...

Επί του εδάφους, τα ονόματα και οι όποιοι αριθμοί παίρνουν σάρκα κι οστά και πρόσωπο, και είναι μια εμπειρία που στιγματίζει ολόκληρη την μετέπειτα δημοσιογραφική σου πορεία.

Αν, ως δημοσιογράφος, ζήσεις και καλύψεις εμπόλεμες καταστάσεις, δεν μπορείς από εκείνο το σημείο κι έπειτα όταν μιλάς για παρόμοιες καταστάσεις να είσαι αποστασιοποιημένος και να τις περιγράφεις ως απλός παρατηρητής.

Αποστολή στην Κούβα

Συγκλονιστική ήταν και η αποστολή μου στην Κούβα το 2004, κατά την οποία κάλυψα την επίσκεψη του τότε απεσταλμένου του Προέδρου της Δημοκρατίας, Βάσσου Λυσσαρίδη. Κατά την επίσκεψη, είχα την ευκαιρία ν' ακολουθήσω και να παρακολουθήσω όλες τις εκεί συναντήσεις του αείμνηστου Βάσσου Λυσσαρίδη με τους κουβανούς αξιωματούχους, και να ζήσω για μερικές μέρες σε μια χώρα που αγγίζει τα όρια του μύθου.

Η εκεί εμπειρία ήταν και είναι από τις σημαντικότερες που έζησα ως δημοσιογράφος σε ολόκληρη την καριέρα μου.

Οι μυρωδιές κι οι αναμνήσεις εκείνου του ταξιδιού αλλά και η κατά πρόσωπο συνάντηση με ανθρώπους που σφράγισαν με την παρουσία τους την παγκόσμια ιστορία, όπως ο Φιντέλ Κάστρο, ο αδερφός του, Ραούλ, Πρόεδρος του Κοινοβουλίου της χώρας –επαφές που έγιναν κατορθωτές χάρη στις προσωπικές σχέσεις του Βάσσου Λυσσαρίδη–, παραμένουν ανεξίτηλα χαραγμένες στη μνήμη μου και θα με ακολουθούν σ' ολόκληρη τη ζωή μου.

Σημαντικές στιγμές

Το «κούρεμα» των καταθέσεων

Στις 15 Μαρτίου του 2013 ξεκίνησε η κρίσιμη συνεδρίαση στις Βρυξέλλες, στο Eurogroup, η οποία οδήγησε στο «κούρεμα» καταθέσεων ύψους μέχρι τις εκατό χιλιάδες ευρώ, ανοίγοντας ουσιαστικά την αυλαία στα όσα τραγικά επακολούθησαν στο νησί το επόμενο διάστημα, σε σχέση με την Οικονομία και όχι μόνο.

Προηγήθηκε μια περίοδος έντονων διεργασιών αντιπαραθέσεων κι αβεβαιότητας.

Όλοι οι δημοσιογράφοι κληθήκαμε, εκείνο το διάστημα που ακολούθησε το «κούρεμα» καταθέσεων, να διαχειριστούμε μια επικαιρότητα που πραγματικά κυριαρχούσε όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά αποτελούσε και πρώτη είδηση στην διεθνή ειδησεογραφία.

Η Κύπρος είχε χαρακτηριστεί ως το πειραματόζωο της Ευρώπης και οι ραγδαίες και πρωτοφανείς εξελίξεις είχαν φέρει στο νησί δεκάδες ξένους συναδέλφους που εκπροσωπούσαν όλα τα μεγάλα διεθνή Μ.Μ.Ε..

Ο κόσμος, μετά την απόφαση για το «κούρεμα», έβραζε από οργή, άνθρωποι που δούλευαν μια ζωή είδαν ξαφνικά τις καταθέσεις τους να εξαφανίζονται και η απελπισία κι αβεβαιότητα ήταν διάχυτα συναισθήματα σ' όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας.

Σε ένα περιβάλλον, λοιπόν, όπου κυριαρχούσαν ο θυ-

μός, η οργή, η απελπισία κι η αγανάκτηση, όλοι οι δημοσιογράφοι της πρώτης γραμμής βρεθήκαμε ενώπιων νέων δεδομένων.

Βρεθήκαμε σε μια θέση από την οποία έπρεπε να ενημερώσουμε τον κόσμο για το τι ακριβώς σημαίνει αυτό που έγινε και τις επιπτώσεις του, να διαχειριστούμε την ίδια ώρα «στον αέρα» την οργή και την απελπισία των ανθρώπων που –χωρίς να φταίνε– πλήρωσαν το «μάρμαρο» της κρίσης και των κακών επιλογών, και την ίδια ώρα να διαχειριστούμε και τα δικά μας συναισθήματα και τις εντάσεις που κορυφώνονταν βλέποντας συμπολίτες μας να κλαίνε, κυριολεκτικά από απελπισία, ζητώντας χέρι βοήθειας από όποιον τους πλησίαζε και τους μιλούσε μ' ένα μικρόφωνο και μια κάμερα.

Ήταν μια δύσκολη περίοδος ψυχολογικής πίεσης για όλους τους ανθρώπους των Μέσων Ενημέρωσης.

Έπρεπε ν' αντιμετωπίσουμε την οργή του κόσμου εναντίον δικαίων κι αδίκων από τη μια, και από την άλλη να φέρουμε εις πέρας την αποστολή μας σε συνθήκες σκληρών εργασιακών δεδομένων.

Οι περισσότεροι συνάδελφοι έμπαιναν στα σπίτια τους για μερικές, μόνο, ώρες ύπνου πριν επιστρέψουν και πάλι στο γραφείο, στα στούντιο και το ρεπορτάζ.

Η απόκτηση εξειδικευμένων οικονομικών γνώσεων που θα μας βοηθήσουν να διαχειριστούμε τις συζητήσεις στο στούντιο, μας ανάγκασαν να μελετήσουμε πολύ εκείνη την περίοδο.

Η ανάγκη, επίσης, για ενημέρωση του κόσμου μας οδήγησε στο ν' αναζητήσουμε καλεσμένους σε εκπομπές και σε δελτία, ικανούς ν' αναλύσουν με απλό τρόπο τα όσα συμβαίνουν.

Οικονομολόγοι, στατιστικολόγοι, μέχρι και ψυχολόγοι επιστρατεύτηκαν προκειμένου να μας βοηθήσουν στην προσπάθειά μας να μεταδώσουμε τις εξελίξεις και τα όσα συνέβαιναν.

Προσωπικά χειρίστηκε τον «αέρα» και τα γεγονότα προσπαθώντας να ρωτώ όλα όσα ένας απλός πολίτης, που δεν ήταν οικονομολόγος, θα ήθελε να ρωτήσει και να μάθει.

Δεν έγραφα ερωτήσεις ώστε να μπορώ να παρακολουθώ, ως τηλεθεατής, τη συζήτηση, και διέκοπτα τον καλεσμένο εκεί και όπου μου δημιουργούνταν απορίες όπως σε κάθε τηλεθεατή που παρακολουθούσε τη συζήτηση.

Με βοηθούσαν πολύ, επίσης, και οι συζητήσεις που έκανα με φίλους εκτός «αέρα». Άκουγα το τι τους ανησυχούσε, ποιες ήταν οι δικές τους απορίες και προσπαθούσα να τις μεταφέρω στον συνομιλητή μου με απλό τρόπο, ώστε να καταλάβουν και οι τηλεθεατές αλλά και εγώ την απάντηση.

Είχα πάντοτε κατά νου ότι αυτές τις συζητήσεις τις παρακολουθούσαν όχι μόνο γνώστες των θεμάτων, ακαδημαϊκοί κι οικονομολόγοι, αλλά και απλοί άνθρωποι που ήθελαν κι είχαν το δικαίωμα να ενημερωθούν επίσης για το τι συμβαίνει γύρω τους, που επηρεάζει τις ζωές τους.

Προσπαθούσα, λοιπόν, να μιλώ απλά, κατανοητά και το ίδιο ζητούσα και από τους καλεσμένους που είχα απέναντί μου.

Το «κούρεμα» των καταθέσεων και τα όσα διαδραματίστηκαν ήταν από τις πιο σημαντικές εμπειρίες μου στη δημοσιογραφία.

Η έκρηξη στο Μαρί

Όταν στις 11 Ιουλίου του 2011, στις 05:50 τα ξημερώματα, μια έκρηξη συντάρασσε την ευρύτερη περιοχή Λεμεσού, κανένας δεν μπορούσε να συνειδητοποιήσει το μέγεθος της τραγωδίας, της καταστροφής, αλλά και το τι θα επακολουθούσε...

Επακόλουθο της έκρηξης ήταν οι 13 νεκροί, οι 63 τραυματίες και η κατάληξη του κύριου ηλεκτροπαραγωγού σταθμού της Κύπρου σε συντρίμμια.

Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες «συμβατικές» εκρήξεις στον κόσμο, η οποία σκόρπισε την καταστροφή και τον θάνατο.

Σοκαρισμένη η κοινή γνώμη αλλά και 'μείς, ως δημοσιογράφοι, παρακολουθούσαμε λεπτό προς λεπτό, ώρα με την ώρα, ν' αυξάνεται ο αριθμός των νεκρών και να μεγιστοποιούνται οι συνέπειες.

Οι πρώτοι συνάδελφοι που έφτασαν στο σημείο της έκρηξης πραγματικά δεν μπορούσαν να φανταστούν το τι θ' αντιμετώπιζαν.

Το ίδιο σοκαρισμένοι ήμασταν και 'μείς, οι δημοσιογράφοι-παρουσιαστές, οι οποίοι βλέπαμε μαζί με τους τηλεθεατές σε απευθείας μετάδοση το μέγεθος της καταστροφής.

Η έκρηξη στο Μαρί ήταν ένα σοκ.

Κληθήκαμε να διαχειριστούμε δημοσιογραφικά μιαν από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στον τόπο, οι συνέπειες της οποίας καθόρισαν την επικαιρότητα και τις πολιτικές εξελίξεις τους επόμενους μήνες.

Κηδείες των θυμάτων σε απευθείας μετάδοση, οργή, πόνος κι απαίτηση για ανάληψη ευθυνών, και όλα αυτά εν μέσω διακοπών ρεύματος, εν μέσω καύσωνα ο οποίος είχε μετατραπεί και σε πολιτικό.

Πορείες και συγκεντρώσεις έξω από το Προεδρικό Μέγαρο, πολιτική αντιπαράθεση στ' άκρα, με την οργή του κόσμου να φουντώνει δημιουργώντας απρόβλεπτες –για όλους μας– καταστάσεις. Η δημοσιογραφική διαχείριση ήταν εξαιρετικά δύσκολη με όλους μας στην πρώτη γραμμή να προσπαθούμε να δώσουμε προς τα έξω αντικειμενική εικόνα.

Ατελείωτες ώρες στο στούντιο μ' έντονες αντιπαραθέσεις, οι οποίες όξυναν ακόμη περισσότερο το κλίμα, και πολίτες που ήθελαν απαντήσεις, ανάληψη ευθυνών και τιμωρία των ενόχων.

Το επόμενο διάστημα κληθήκαμε να καλύψουμε δημοσιογραφικά τις εργασίες της Ερευνητικής Επιτροπής, από την οποία παρέλασαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, υπουργοί και υψηλόβαθμοι στρατιωτικοί.

Η έκρηξη στο Μαρί ήταν μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδος, με όλους τους ανθρώπους των Μ.Μ.Ε. να βρίσκονται για άλλη μια φορά στην πρώτη γραμμή, μεταφέροντας τα όσα συνέβαιναν αλλά και τι θα επακολουθούσε, έχοντας ν' αντιμετωπίσουν ένα τοξικό πολιτικό κλίμα που καθόριζε εν πολλοίς και τις μετέπειτα εξελίξεις.

Η Τραγωδία με το αεροπλάνο της HELIOS

Στις 14 Αυγούστου του 2005, η Κύπρος βιώνει μία από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στην πρόσφατη ιστορία της.

Αεροπλάνο, τύπου Μπόινγκ 737 της εταιρείας Helios, το οποίο εκτελούσε την πτήση Λάρνακα-Αθήνα με 121 επιβαίνοντες (115 επιβάτες και εξαμελές πλήρωμα), συνετρίβη στην περιοχή Γραμματικού λίγο έξω από την Αθήνα, παρασύροντας άπαντες στον θάνατο.

Το μοιραίο αεροσκάφος απογειώθηκε στις 09.07, το πρωί, γεμάτο μ' ανθρώπους που πήγαιναν για διακοπές· ανάμεσά τους και πολλά παιδιά.

Μετά από μια επικίνδυνη πτήση, συνετρίβη στο έδαφος στις 12.05 ακριβώς.

Το άκουσμα της είδησης, η οποία είχε ήδη αρχίσει να κάνει τον γύρο του κόσμου, πάγωσε τους πάντες.

Τα δημοσιογραφικά αντανακλαστικά μπήκαν σε άμεση λειτουργία, παρά το αρχικό σοκ που μας κυρίευσε όλους.

Συνολικά 121 νεκροί σήμαινε, για τον πληθυσμό της Κύπρου, πως όλοι μας είχαμε κάποιον συγγενή ή γνωρίζαμε κάποιο απ' τα θύματα.

Οι ενημερωτικές εκπομπές άρχισαν να μεταδίδουν τις πρώτες πληροφορίες για τις συνθήκες αλλά και τις πρώ-

τες σοκαριστικές εικόνες που κατέφταναν από τον χώρο της συντριβής.

Οι πρώτοι συγγενείς των θυμάτων άρχισαν να εμφανίζονται σε έξαλλη κατάσταση στο αεροδρόμιο της Λάρνακας, ζητώντας πληροφορίες για την τύχη των αγαπημένων τους.

Ακόμη και οι ρεπόρτερ που έφτασαν επί τόπου, ως άνθρωποι κι αυτοί, λύγισαν στη θέα των συγγενών που εκλιπαρούσαν, σε κατάσταση πανικού, για κάποιαν ενημέρωση.

Οι σκηνές στο αεροδρόμιο θύμιζαν αρχαία τραγωδία και θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στη μνήμη μου.

Η τραγωδία κορυφώθηκε τις επόμενες μέρες με την αναγνώριση των θυμάτων, τη μεταφορά των σορών στην Κύπρο, και τις κηδείες των νεκρών.

Οι καμπάνες στις εκκλησίες του νησιού χτυπούσαν πένθιμα, ενώ όλοι μας εν μέσω Δεκαπενταύγουστου και θερινών διακοπών τελούσαμε σε κατάσταση σοκ.

Η τραγωδία της Helios κυριάρχησε στην επικαιρότητα για πάρα πολλούς μήνες, με τις δίκες των υπεύθυνων.

Η εταιρεία ανέστειλε αμέσως μετά το δυστύχημα τη λειτουργία της, ενώ η πτώση και συντριβή του αεροσκάφους καταγράφηκε ως μία από τις μεγαλύτερες, πολύνεκρες αεροπορικές τραγωδίες στην ιστορία της αεροπλοΐας αλλά και μία από τις πλέον μαύρες σελίδες στην ιστορία της Κύπρου.

Ο Αύγουστος έχει καταγραφεί στη συλλογική συνείδηση των Κύπριων ως ένας μήνας που φέρνει κακά, και δεν είναι τυχαίο που στην Κύπρο υπάρχει η λέξη «κακαουσκιά» ή «κακαουσιτιά», συνώνυμη της κακοτυχίας, της οποίας η ρίζα προέρχεται από το «κακό» και τον «Αύγουστο».

Μίκης Θεοδωράκης

Κατά τη διάρκεια της δημοσιογραφικής μου πορείας, είχα την τύχη να πάρω συνέντευξη από προέδρους χωρών, υπουργούς, ανθρώπους της Τέχνης και του Πολιτισμού, του Αθλητισμού, επιστήμονες, και απλούς ανθρώπους.

Όλοι είχαν κάτι να πουν και όλοι με δίδαξαν κάτι.

Αντιμετώπιζα πάντα μ' ευγένεια τους συνεντευξιαζόμενους και προσπαθούσα να τους «ξεκλειδώσω», προκειμένου να τους δώσω την ευκαιρία να πουν όσο το δυνατόν περισσότερα πράγματα.

Υπήρχαν εύκολοι και δύσκολοι καλεσμένοι, υπό την έννοια ότι κάποιοι μιλούσαν πολύ και μπορούσες να κάνεις μια εποικοδομητική κι ενδιαφέρουσα συζήτηση μαζί τους, υπήρχαν και οι δύσκολοι από τους οποίους έβγαζες τις λέξεις με το τσιγκέλι.

Νεαρός, ακόμα, δημοσιογράφος, είχα βάλει σκοπό να πάρω συνέντευξη από τον αείμνηστο Μίκη Θεοδωράκη. Έναν άνθρωπο, το εκτόπισμα του οποίου υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια του ελληνισμού.

Ήξερα ότι το εγχείρημα μόνο εύκολο δεν ήταν.

Ο Μίκης δεν μιλούσε εύκολα, είχε χρόνια να δώσει τηλεοπτική συνέντευξη και, αν αποφάσιζε να μιλήσει, το πιο πιθανό ήταν να μιλήσει σε κάποιον γνωστό έλληνα συνά-

δελφο και σε μια εκπομπή πανελλήνιας εμβέλειας, όπως μου έλεγαν όσοι μοιραζόμουν αυτή μου την σκέψη και τον στόχο.

Και όμως επέμενα.

Εργαζόμουν στο ΡΙΚ, ήμουν παρουσιαστής των κεντρικών δελτίων και πολιτικός συντάκτης, αλλά –όπως ήταν φυσικό– εντελώς άγνωστος στο ελλαδικό κοινό.

Βρήκα ένα τηλέφωνο επικοινωνίας του Μίκη Θεοδωράκη και επί, σχεδόν, έξι μήνες καλούσα κάθε απόγευμα από το γραφείο το συγκεκριμένο νούμερο χωρίς καμία ανταπόκριση.

Μια Κυριακή και ενώ ήμουν στο γραφείο κι ετοιμαζόμουν για το δελτίο, δοκίμασα ξανά.

Στην άλλη γραμμή ακούστηκε μια γυναικεία φωνή:

– Παρακαλώ;

– Το σπίτι του κυρίου Θεοδωράκη; ρώτησα.

– Ποιος τον ζητά παρακαλώ;

– Από Κύπρο σας τηλεφωνώ. Είμαι δημοσιογράφος και θα ήθελα, αν γίνεται, μια συνέντευξη με τον κύριο Θεοδωράκη, απάντησα.

– Ο κύριος Θεοδωράκης έχει κάποια θέματα υγείας και δεν δίνει συνεντεύξεις.

– Μπορείτε να τον ρωτήσετε, παρακαλώ;

– Ναι, να τον ρωτήσω, αλλά όπως σας είπα δεν δίνει συνεντεύξεις.

– Να σας πάρω ξανά αύριο;

– Ναι. Πάρτε το απόγευμα.

Έκλεισα το τηλέφωνο και προσπαθούσα να συνειδητοποιήσω τι είχε γίνει.

Θετικό ότι απάντησε κάποιος το τηλέφωνο, θα έχω μια ευκαιρία ξανά αύριο, αρνητικό ωστόσο ότι μου ξεκαθάρι-

σε πως ο Μίκης Θεοδωράκης δεν δίνει συνεντεύξεις.

Την επόμενη μέρα πήρα ξανά τηλέφωνο την ώρα ακριβώς που μου είχε πει η κυρία που απάντησε το τηλέφωνο, η οποία –όπως διαπίστωσα μετά– ήταν η οικονόμος η οποία φρόντιζε το σπίτι του.

Δεν περίμενα, η αλήθεια, αυτό που άκουσα:

– Ο κύριος Μίκης μου είπε να έρθετε την Τετάρτη το πρωί και, αν μπορεί και νιώθει καλά, θα κατέβει να σας πει δυο λόγια. Τίποτα όμως δεν είναι σίγουρο και σας το λέω να το ξέρετε ότι μπορεί να έρθετε στην Αθήνα αδικως.

Ενημέρωσα τη Διεύθυνση του ΡΙΚ και ανέλαβα την ευθύνη να ταξιδέψω στην Αθήνα, υποσχόμενος ότι θα φέρω πίσω, μαζί μου, συνέντευξη από τον Μίκη Θεοδωράκη.

Το μη σίγουρο της υπόθεσης οδήγησε το κανάλι στην απόφαση να με στείλει μεν στην Αθήνα χωρίς όμως συνεργείο.

Συνεργείο θα ζητούσαμε από την ΕΡΤ, στην οποία βρέθηκα ένα Σάββατο πρωί απαιτώντας με θράσος να με ακολουθήσουν με κάμερα στο σπίτι του Μίκη Θεοδωράκη, στην Πλάκα.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ μου το ύφος και τα λόγια ενός –κατά τα άλλα πολύ γνωστού– ελλαδίτη συναδέλφου ο οποίος, μαθαίνοντας τον λόγο που βρισκόμουν εκεί, γύρισε και είπε φωναχτά:

«Συνέντευξη από τον Μίκη; Τι λες ρε Κύπριε, εδώ δεν δίνει σε μας... σε σας θα δώσει!».

Η αναφορά του, με προσβλητικό ύφος, μου έκοψε τα πόδια, είναι η αλήθεια, αλλά το πείσμα μου μεγάλωσε.

Βρέθηκα έξω από το σπίτι του μεγάλου μουσικοσυνθέτη και χτύπησα την πόρτα.

Άνοιξε η οικονόμος, με την οποία είχα συνομιλήσει στο τηλέφωνο.

– Ήρθαμε για την συνέντευξη! είπα, για να μου απαντήσει ότι δεν είναι σίγουρο αν θα μιλούσε ο Μίκης.

Ανέβηκε πάνω και κατέβηκε σε μερικά λεπτά.

– Ο κύριος Μίκης θα κατέβει για 2 λεπτά, θα σας κάνει μια δήλωση και θα φύγει χωρίς να δεχτεί ερωτήσεις. Καταλάβατε;

Δεν είχα επιλογή από το ν' απαντήσω θετικά, παρά την απογοήτευσή μου.

Ο Μίκης κατέβηκε, θεόρατος στα μάτια μου, από τον πάνω όροφο. Με πλησίασε και, χτυπώντας με στον ώμο, είπε:

– Ήρθατε από την Κύπρο για μια συνέντευξη; Μου έχουν πει ότι τηλεφωνείτε εδώ και πάρα πολύ καιρό. Ελάτε να καθίσουμε στο σαλόνι, να τα πούμε...

Είχα παγώσει από τη συγκίνηση, πρώτον που έβλεπα από κοντά έναν από τους πιο σημαντικούς, τότε, εν ζωή Έλληνες και, δεύτερον, επειδή ένα όνειρό μου αποκτούσε –αναπάντεχα, υπό τις περιστάσεις– σάρκα και οστά...

Στο σαλόνι του Μίκη κάναμε τη συνέντευξη, η οποία κράτησε περισσότερο από μία ώρα. Μου μίλησε για τη μουσική, για τους Έλληνες, για την Κύπρο, για το χρυσοπράσινο φύλλο, για την κατοχή, για τους φίλους του στο νησί. Για όλα...

Όταν έφυγα με το υλικό στα χέρια ήμουν ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος στον κόσμο.

Η συνέντευξη προβλήθηκε από το ΡΙΚ, για να την αναμεταδώσει η ΕΡΤ κάποιες νύχτες αργότερα.

Αναφέρθηκα εν εκτάσει σε αυτή τη συγκεκριμένη συ-

νέντευξη για να δώσω το μήνυμα, στους νέους συναδέλφους, να μην το βάζουν ποτέ κάτω.

Η υπομονή κι επιμονή στη δουλειά μας πάντα μα πάντα αποζημιώνει, με τον καλύτερο τρόπο.

Ο Μίκης, με την απλότητα και την καλοσύνη του, μου έδωσε εκείνη τη μέρα ένα μεγάλο κι ακριβό μάθημα:

Όσο πιο σπουδαίος είναι κάποιος, τόσο πιο απλός κι ανθρώπινος είναι!

Η παρουσίαση των ειδήσεων

Η παρουσίαση των ειδήσεων αποτελεί μέρος της δουλειάς ενός δημοσιογράφου και έχει αρχή και τέλος. Έχει, δηλαδή, ημερομηνία λήξης, και είναι καλό οι άνθρωποι της τηλεόρασης να το γνωρίζουν.

Είναι τεράστιας σημασίας να γνωρίζεις πότε να σταματήσεις και πότε πρέπει ν' αφήσεις το «γυαλί», δίνοντας την ευκαιρία σε νέους συναδέλφους.

Έχω, επίσης, άπειρα παραδείγματα ανθρώπων που μπήκαν στον χώρο χωρίς πολλά εφόδια και ταλέντα, με μοναδικά «όπλα» την εξωτερική ομορφιά ή την καλή άρθρωση, και κάποια στιγμή ο ίδιος ο χώρος τους πέταξε σαν αναλώσιμο προϊόν, μόλις βρέθηκε ο αντικαταστάτης τους.

Συνάντησα, επίσης, ανθρώπους που έπαθαν εμμονή με το «γυαλί», δίχως να μπορούν να ζήσουν μακριά του και έτοιμοι να κάνουν τα πάντα προκειμένου να παραμείνουν μπροστά από μια κάμερα...

Το τέλος τους στον χώρο ποτέ δεν υπήρξε καλό και πάντα ήταν προδιαγεγραμμένο.

Για ένα πράγμα, όμως, είμαι σίγουρος: Όσοι έπεσαν σε αυτό το λούκι δεν ήταν ποτέ αυτοί που έφαγαν το ρεπορτάζ με το κουτάλι ή αυτοί που κατέγραψαν αμέτρητες

ώρες μ' ένα μικρόφωνο στους δρόμους ή πίσω από τις κάμερες, χωρίς να έχουν έγνοια την προβολή τους. Αυτοί που αποκτούσαν τούτη την εμμονική σχέση, ήταν ουσιαστικά όσοι εισήλθαν ως διάττοντες αστέρες στον χώρο, ένωσαν ανασφάλεια λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων τους και έκαναν τα πάντα να παραμείνουν μπροστά στο «γυαλί».

Είναι όσοι έφυγαν και φεύγουν από τον χώρο με την ίδια ταχύτητα που εισέρχονται και που ποτέ δεν αποκτούν αυτό που εγώ θα χαρακτήριζα το άλφα και το ωμέγα, ως κριτήριο επιτυχίας ενός δημοσιογράφου.

Την εκτίμηση, δηλαδή, του κόσμου η οποία μεταφράζεται ως ψήφος εμπιστοσύνης πάνω στη δουλειά σου.

Οι δύο Σχολές στην παρουσίαση ειδήσεων κι εκπομπών

Πρωταγωνιστής, ο παρουσιαστής

Η μία Σχολή θέλει τον παρουσιαστή να παρουσιάζει τις ειδήσεις με πομπώδες ύφος και να συμμετέχει στις τηλεοπτικές συζητήσεις, προσπαθώντας με κάθε τρόπο να είναι ο πρωταγωνιστής, έχοντας έγνοια για την δική του παρουσία και εικόνα.

Ο παρουσιαστής αυτός θεωρεί μια εκπομπή ως πετυχημένη αν μια ερώτησή του κάνει εντύπωση, αν προβλήθηκε αρκετά στην όλη συζήτηση και αν η εκεί του παρουσία κάθε άλλο παρά απαρατήρητη πέρασε.

Αυτός ο παρουσιαστής μιλά πολύ και προσπαθεί συνεχώς –προφανώς καλύπτοντας μιαν ανασφάλεια– να θυμίζει σε καλεσμένους και τηλεθεατές ότι είναι εκεί και πως έχει το πάνω χέρι.

Υποβάλλει μακρόσυρτες ερωτήσεις τις οποίες έχει γράψει και κάνει πρόβα προηγουμένως με μοναδικό στόχο να εντυπωσιάσει.

Πρωταγωνιστές, οι καλεσμένοι

Η δεύτερη Σχολή είναι πολύ διαφορετική και τελείως αντίθετη από την πρώτη.

Θέλει τον δημοσιογράφο να θέτει τα ερωτήματα με λιτό τρόπο, να παρακολουθεί τη συζήτηση και να διακόπτει μόνο όταν χρειάζεται για να τη βοηθήσει, προσπαθεί να έχει διακριτική παρουσία στην εκπομπή, αφήνει τους καλεσμένους του να είναι οι πρωταγωνιστές, δείχνει σεβασμό προς όλες τις απόψεις που ακούγονται, έχοντας πάντοτε ως προτεραιότητά του να βγουν αυτές προς τα έξω.

Δείχνει σεβασμό στους καλεσμένους του και ουδέποτε τους προσβάλλει.

Μια καλή εκπομπή, για τον ίδιο, σημαίνει πως κατάφερε να έχει μια όσο το δυνατόν πιο εποικοδομητική συζήτηση στο στούντιο, που ν' αφήνει κάτι στον τηλεθεατή ανεξαρτήτως από το αν προβλήθηκε ο ίδιος ή πόσο.

Για τον δημοσιογράφο-παρουσιαστή αυτής της Σχολής, η πετυχημένη εκπομπή δεν εξαρτάται από το πόσες ερωτήσεις υπέβαλλε και πόσες φορές ασχολήθηκε η κάμερα μαζί του, αλλά από το αν οι καλεσμένοι του κατάφεραν να περάσουν τα μηνύματά τους και να αφυπνίσουν το τηλεοπτικό κοινό με τις παρεμβάσεις και τη συζήτησή τους.

Θέλω να πιστεύω ότι προσπάθησα να υπηρετήσω τη δεύτερη Σχολή με εντιμότητα.

Είχα πάντα την πεποίθηση ότι ο φιλοξενούμενος – όποιος κι αν είναι, ό,τι κι αν εκπροσωπεί – είναι ο πρωταγωνιστής και ότι πάντα τον αντιμετώπιζα με σεβασμό. Έκανα εκπομπές, στις οποίες χρειάστηκε να παρέμβω πολύ

λίγες φορές διότι «κυλούσαν», όπως λέμε στη γλώσσα της τηλεόρασης, και ο καλεσμένος άρθρωνε έναν μεστό λόγο, χωρίς να χρειάζεται πολλές διακοπές, και που έγραψαν τα υψηλότερα νούμερα τηλεθέασης.

Προσκαλώντας έναν πολιτικό ή κάποιον με οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα σε ένα τηλεοπτικό πάνελ, στο στούντιο, είναι σα να καλείς έναν άνθρωπο στο σπίτι σου.

Και ως φιλοξενούμενο, με τον απαιτούμενο σεβασμό που του αξίζει, οφείλεις να του συμπεριφερθείς.

*Τι έμαθα 23 χρόνια,
μπροστά στην κάμερα,
για την παρουσίαση*

Η πείρα μου τόσα χρόνια στην τηλεόραση με δίδαξε κάποιους βασικούς κανόνες, τους οποίους –κατά την προσωπική κι υποκειμενική μου άποψη– ένας παρουσιαστής ειδήσεων ή τηλεοπτικών εκπομπών οφείλει ν' ακολουθεί.

Ένας παρουσιαστής ειδήσεων πρέπει να παρουσιάζει με σοβαρότητα και ηρεμία στον τόνο της φωνής.

Τις ειδήσεις δεν τις διαλαλείς, δεν τις φωνάζεις, αλλά τις μεταφέρεις στον κόσμο με τρόπο ώστε να τις κατανοήσει.

Δεν χρησιμοποιείς βαρύγδουπες εκφράσεις ή πιασάρικες ατάκες με σκοπό να εντυπωσιάσεις. Ο κόσμος εκτιμά την πρωτοτυπία και όχι την επανάληψη κλισέ φράσεων, που έχει ακούσει πάμπολλες φορές.

Δεν χρειάζονται οι μεγάλες και μακρόσυρτες εισαγωγές πριν από κάθε ρεπορτάζ. Πάντα ήμουν υπέρ των μικρών ή «σφιχτών», όπως τις λέμε στη δημοσιογραφική γλώσσα, εισαγωγών στα θέματα.

Το θέμα το πασάρεις, δεν το περιγράφεις εν εκτάσει, πριν το δείξεις «στον αέρα».

Αν μπεις στη διαδικασία στο οπ του εκφωνητή να περιγράψεις με λεπτομέρεια το τι θα δει ο τηλεθεατής σε μερικά δευτερόλεπτα στο ρεπορτάζ που ακολουθεί, γιατί να το δει; Στην εισαγωγή τού δημιουργείς το ενδιαφέρον να δει το ρεπορτάζ, δεν του το αναλύεις ή περιγράφεις.

Μεγάλες εισαγωγές κάνεις μόνο εκεί που χρειάζεται να εξηγήσεις ορισμένα πράγματα ή για να συνδέσεις κάποια ρεπορτάζ. Οι υπόλοιπες εισαγωγές των ρεπορτάζ σ' ένα δελτίο ειδήσεων δεν θα πρέπει –και πάλι, κατά την προσωπική μου άποψη– να ξεπερνούν σε καμία περίπτωση τα 15 με 20 δευτερόλεπτα. Δεν γίνεται ολόκληρο το ρεπορτάζ να είναι ενάμιση με δύο λεπτά και η εισαγωγή του να διαρκεί, για παράδειγμα, τριάντα δεύτερα.

Ο παρουσιαστής οφείλει να γνωρίζει άριστα τα θέματα του δελτίου ή της εκπομπής και να είναι καλά προετοιμασμένος.

Δεν ξέρεις ποτέ τι θα προκύψει «στον αέρα» και οφείλεις να έχεις την ετοιμότητα να το διαχειριστείς.

Επίσης, οφείλει να είναι ψύχραιμος κι ευγενικός, ακόμη και όταν εκείνος που έχει απέναντί του δεν είναι! Μπορείς, με ευγένεια, ν' απαντήσεις στην όποια πρόκληση ή ασέβεια λάβεις και να μην αφήσεις κανέναν να παίξει με την αξιοπρέπειά σου.

Ο παρουσιαστής οφείλει να έχει πάντα στο μυαλό του ότι μπροστά από την κάμερα μπορεί να στέκεται μόνος αλλά εκείνη τη στιγμή «στον αέρα» εκπροσωπεί τη δουλειά δεκάδων ανθρώπων που εργάστηκαν σκληρά από το πρωί και βρίσκονται πίσω από τις κάμερες.

Οφείλει να είναι συγκεντρωμένος και σεμνός, χωρίς να παίρνουν τα μυαλά του αέρα.

Τα μεγαλύτερα λάθη παρουσιαστών έγιναν όταν οι ίδιοι ένιωσαν πως έχουν πλέον την πείρα και ότι μπορούν ν' αντιμετωπίσουν οτιδήποτε.

Έμπαιναν στο στούντιο χωρίς να είναι συγκεντρωμένοι και προσγειωμένοι, με αποτέλεσμα αυτό το χαλάρωμα και η υποτίμηση των όποιων κινδύνων σου επιφυλάσσει μια ζωντανή μετάδοση να τους οδηγεί σε λάθη που στιγμάτισαν καριέρες.

Ο παρουσιαστής οφείλει να είναι περιπονημένος την ώρα του δελτίου.

Όταν άνθρωποι που δεν γνώριζα μου έλεγαν, όταν με συναντούσαν, με ευγένεια, ότι κάθε βράδυ τους κάνω παρέα, τηλεοπτικώς, στο σαλόνι τους, μ' έκαναν να αισθάνομαι πάντα ως ένας καλεσμένος που μπαίνει στο σπίτι μιας οικογένειας και που, από σεβασμό, οφείλει να είναι ντυμένος καλά.

Οι παρουσιαστές-παρουσιάστριες των δελτίων ειδήσεων οφείλουν μεν να είναι καλοντυμένοι αλλά όχι ντυμένοι κατά τρόπο που ν' αποσπά την προσοχή του τηλεθεατή. Μια πολύχρωμη, φανταχτερή γραβάτα, για παράδειγμα, δεν ταιριάζει σ' έναν σοβαρό παρουσιαστή ειδήσεων, και ο λόγος είναι απλός:

Θυμάμαι, ακόμη, έντονα στα αφτιά μου έναν από τους σημαντικούς ανθρώπους της τηλεόρασης –που βρήκα στον δρόμο μου– να μου λέει χαρακτηριστικά...

«Ο τηλεθεατής κάθετα μπροστά από την τηλεόραση και πρέπει να βλέπει εσένα που του λες τις ειδήσεις και να μην ασχολείται με τη γραβάτα σου που βγάζει μάτι ή με το περίεργο χτένισμα μιας παρουσιάστριας».

*Ένας καλός παρουσιαστής
πρέπει να είναι σε θέση
να «κρατά αέρα»*

«Κρατώ «αέρα», σε μια ζωντανή σύνδεση ή εκπομπή σημαίνει ότι πρέπει να έχω την ικανότητα να κερδίζω τηλεοπτικό χρόνο, καλύπτοντας το όποιο κενό προκύψει σε μια μετάδοση.

Έχω την εντύπωση ότι εδώ φαίνεται και η αξία κι εμπειρία ενός καλού δημοσιογράφου-παραρουσιαστή.

Το κενό στη μετάδοση μπορεί να προκύψει εξαιτίας ενός τεχνικού προβλήματος, που ίσως οδηγήσει σε προσωρινή διακοπή μιας σύνδεσης, εξαιτίας κακού ήχου ο οποίος δεν επιτρέπει τελικά την επικοινωνία με τον ρεπόρτερ που βρίσκεται στο σημείο της είδησης, και πολλών άλλων απρόβλεπτων καταστάσεων.

Σε πολλές περιπτώσεις, ο παρουσιαστής θα πρέπει να είναι σε θέση να καλύψει και τον λεγόμενο «νεκρό» χρόνο, που προκύπτει όταν μια προγραμματισμένη μετάδοση ενός γεγονότος καθυστερήσει και το δελτίο ή η εκπομπή βρίσκονται ήδη «στον αέρα».

Σε όλες αυτές, λοιπόν, τις περιπτώσεις και μέχρι να

αποκατασταθεί η σύνδεση, ο παρουσιαστής –βρισκόμενος «στον αέρα»– πρέπει να καλύψει αυτό το κενό μιλώντας ή περιγράφοντας απλώς την εικόνα που φτάνει στους δέκτες, έχοντας πάντα υπόψη ότι θα πρέπει να το πράξει χωρίς να κουράζει με πολλές επαναλήψεις ενώ, την ίδια ώρα, θα πρέπει και να προκαλεί το ενδιαφέρον των τηλεθεατών με τα όσα λέει.

Μου έτυχαν άπειρες περιπτώσεις κατά τις οποίες έπρεπε να κρατήσω τηλεοπτικό χρόνο χωρίς κείμενο.

Το πιο σημαντικό εκείνη τη στιγμή είναι να κρατήσεις την ψυχραιμία σου και να προσπαθήσεις να κερδίσεις όσο χρόνο μπορείς, δίνοντας την ευκαιρία στον σκηνοθέτη και στους τεχνικούς να επιληφθούν της κατάστασης.

Ένας καλός σκηνοθέτης δεν αφήνει ποτέ για πολύ ώρα «κρεμασμένο», «στον αέρα», όπως λέμε στην δημοσιογραφική αργκό, τον παρουσιαστή και πάντα βρίσκει άμεσες λύσεις όπως είναι το πλασάρισμα σχετικών, με το θέμα, ρεπορτάζ, μέχρι την αποκατάσταση της σύνδεσης.

Είναι πολύ σημαντική η σχέση εμπιστοσύνης που δημιουργείται μεταξύ παρουσιαστή και σκηνοθέτη.

Όταν ο σκηνοθέτης είναι έμπειρος, ο παρουσιαστής αισθάνεται ασφάλεια και μπορεί να χειριστεί πιο εύκολα τις καταστάσεις που προκύπτουν.

Την ίδια ασφάλεια αισθάνεται και ο ρεπόρτερ που βρίσκεται σε ζωντανή σύνδεση, όταν ο παρουσιαστής στο στούντιο είναι έμπειρος.

Απρόβλεπτες καταστάσεις «στον αέρα»

Κατά την παρουσίαση των κεντρικών δελτίων ειδήσεων αλλά και των ενημερωτικών εκπομπών, για παρά πολλά χρόνια, μου έτυχαν «στον αέρα» πολλές κι απρόβλεπτες καταστάσεις τις οποίες έπρεπε να χειριστώ – άλλοτε με χιούμορ κι άλλοτε με ψυχραιμία.

Η 11η Σεπτεμβρίου

Η πιο απρόβλεπτη στιγμή, που μου έτυχε «στον αέρα», ήταν η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ήμουν στο στούντιο ειδήσεων για την παρουσίαση της εκπομπής «Από Μέρα σε Μέρα» και λίγα λεπτά πριν παραδώσουμε τον «αέρα» της εκπομπής στον επόμενο συνάδελφο για το σύντομο δελτίο ειδήσεων. Δίπλα μου, η καλή φίλη και συμπαραουσιάστρια Σταυριανή Κωνσταντίνου.

Στο ακουστικό μας αντιληφθήκαμε την παραγωγή της εκπομπής, τη Λιάνα, να μας ενημερώνει ότι οι ξένοι δορυφόροι έστειλαν εικόνες από Νέα Υόρκη με έναν ουρανοξύστη να φλέγεται. Μας έδωσε εικόνα κάτω στο στούντιο,

ενώ την ίδια ώρα άρχισαν να φτάνουν οι πρώτες πληροφορίες για πρόσκρουση ενός μικρού αεροσκάφους πάνω στον έναν από τους Δίδυμους Πύργους, στην καρδιά του Μανχάταν, στη Νέα Υόρκη.

Τα πρώτα τηλεγραφήματα έκαναν λόγο για μια κατά λάθος πρόσκρουση, με τα πάντα να είναι ακόμη εντελώς συγκεχυμένα. Κανένας μας δεν υποπτευόταν το κακό που θα ακολουθούσε.

Ξεκίνησα να περιγράψω τις εικόνες που έφταναν από τον δορυφόρο, με τη βοήθεια της αίθουσας ειδήσεων και του συναδέλφου, Κωνσταντίνου Τσιντά, όταν ξαφνικά μπροστά στα έντρομα μάτια μας το δεύτερο επιβατικό αεροσκάφος συνετρίβη πάνω στον δεύτερο Πύργο.

Εικόνες χάους μπροστά στην οθόνη μας και 'μείς, σοκαρισμένοι, να προσπαθούμε να περιγράψουμε αυτό που έφτανε ως εικόνα. Φλεγόμενοι οι δύο Πύργοι, το απόλυτο χάος στην Νέα Υόρκη, και άνθρωποι τρομαγμένοι να προσπαθούν με κάθε τρόπο να προφυλάξουν τον εαυτό τους από αυτό που συνέβαινε. Προσπαθήσαμε επανειλημμένα να επικοινωνήσουμε τηλεφωνικώς με συναδέλφους δημοσιογράφους ή με όποιον άλλο γνωρίζαμε στην Νέα Υόρκη, προκειμένου να πάρουμε κάποιες επιπρόσθετες πληροφορίες.

Ήταν αδύνατον.

Όποιος προσπαθούσε εκείνες τις ώρες να επικοινωνήσει με Νέα Υόρκη άκουγε ένα ηχογραφημένο μήνυμα που έλεγε ότι η σύνδεση είναι αδύνατη λόγω κακοκαιρίας. Ενδεικτικό του χάους.

Παρέμεινα στο στούντιο αρκετές ακόμη ώρες, περιγράφοντας αυτό που συνέβαινε.

Εκείνο που πραγματικά με λύγισε ήταν όταν άνθρωποι,

μη έχοντας άλλη διέξοδο, έπεφταν στο κενό από το φλεγόμενο κτήριο... Αυτή η εικόνα μένει ανεξίτηλη στο μυαλό μου: Η κατάρρευση των Δίδυμων Πύργων και τα όσα επακολούθησαν.

Η τραγωδία εξελισσόταν σε ζωντανή μετάδοση μπροστά στα μάτια ολοκλήρου του πλανήτη και 'γώ το ζούσα ως ο άνθρωπος που έπρεπε, με ψυχραιμία, να το περιγράψει.

Πολλές φορές η συγκίνησή μου όταν παρουσίαζα ευαίσθητα κι ανθρώπινα θέματα ήταν εμφανής και ουδέποτε κατέβαλα προσπάθεια να το κρύψω. Πάντα θεωρούσα ότι ο παρουσιαστής, ως άνθρωπος και όχι ως ρομπότ, δικαιούται και να χαρεί και να λυπηθεί «στον αέρα» για κάτι που μετέδωσε, χωρίς ωστόσο σε καμία περίπτωση να χάνει τον έλεγχο.

Ελισσαίος Ελισσαίου

Σε κάποιες, λοιπόν, περιπτώσεις δεν μπόρεσα να κρύψω ούτε τη συγκίνηση αλλά ούτε και τα δάκρυά μου.

Η πρώτη περίπτωση ήταν μια είδηση απ' αυτές που μεταδίδουμε κυρίως προς το τέλος του δελτίου, στα τοπικά θέματα, και αφορούσε την κηδεία των οστών ενός από τους ηρωικούς αγνοούμενούς μας, του έφεδρου λοχία καταδρομών, Ελισσαίου Ελισσαίου, από την Ανώγυρα.

Ήταν από τις ειδήσεις που δεν υπήρχαν από την αρχή στον «οδηγό» του δελτίου και μου την έφεραν γραπτός στο στούντιο να την μεταδώσουμε, αν υπήρχε χρόνος.

Δεν την διάβασα και την έβαλα στο κάτω μέρος των σημειώσεών μου.

Όταν μου είπαν να πάω στην εισαγωγή της είδησης για ένα ρεπορτάζ που μόλις ολοκληρώθηκε και που αφορούσε την κηδεία ενός από τους αγνοούμενούς μας, ανέσυρα τη σχετική σελίδα και άρχισα να διαβάζω «στον αέρα» μια εισαγωγή λίγο-πολύ τυποποιημένη για όλες τις κηδείες που αφορούσαν αγνοούμενους της κυπριακής τραγωδίας – θέματα που μεταδίδαμε συνήθως τις Κυριακές:

«Μέσα σε κλίμα συγκίνησης τελέστηκε το πρωί στην Ανώγυρα η κηδεία των οστών του πεσόντα –κατά την εισβολή και μέχρι σήμερα αγνοουμένου έφεδρου– λοχία καταδρομών... Ελισσαίου Ελισσαίου...».

Πάγωσα και σταμάτησα στον αέρα... Γέμισαν τα μάτια μου και δεν μπορούσα να συνεχίσω.

Άκουγα στο ακουστικό μου τη σκηνοθέτη του δελτίου να με ρωτά αναστατωμένη αν είμαι καλά και τι ακριβώς συμβαίνει.

Όλο αυτό κράτησε περίπου 10 δευτερόλεπτα· πολύ μεγάλο τηλεοπτικό χρονικό διάστημα. Κατάφερα ν' αποκτήσω και πάλι την αυτοκυριαρχία μου, τελείωσα την εισαγωγή και άρχισε να παίζει το ρεπορτάζ. Ευτυχώς, αμέσως μετά ακολουθούσε η αθλητική ενημέρωση και είχα χρόνο να επανέλθω.

Είχε συμβεί το εξής:

Ο πατέρας μου, έφεδρος αξιωματικός το 1974, κατά τη διάρκεια της εισβολής τραυματίστηκε με 4 σφαίρες στα πόδια. Αιμόφυρτος, ήταν αδύνατον να μετακινηθεί και, βρισκόμενος στη μέση του δρόμου, φαινόταν να μην έχει καμιά τύχη απέναντι στους τούρκους ακροβολιστές οι οποίοι ήταν έτοιμοι να του δώσουν τη χαριστική βολή. Ένας έφεδρος λοχίας καταδρομών, ο Ελισσαίου Ελισσαίος, έτρεξε προς το μέρος του, τον φορτώθηκε στους ώμους

και τον μετέφερε με κίνδυνο της ζωής του μέσα από βροχή εχθρικών σφαιρών σε ασφαλές σημείο. Του είχε σώσει τη ζωή! Ο πατέρας μου μεταφέρθηκε σε νοσοκομείο σοβαρά τραυματισμένος ενώ ο Ελισσαίος, δυο μέρες αργότερα, έπεσε –ηρωικά μαχόμενος– στις μάχες στον Πενταδάκτυλο.

Μεγάλωσα ακούγοντας τον πατέρα μου να μιλά για τον Ελισσαίου και, κάθε φορά, δεν μπορούσε να συγκρατήσει τα δάκρυά του, μνημονεύοντας τον συναγωνιστή του που του έσωσε τη ζωή.

Το όνομά του απέκτησε στα μάτια μου μυθικές διαστάσεις και ένιωθα πάντα ότι του χρωστούσα τη ζωή του πατέρα μου.

Εκείνη, λοιπόν, τη στιγμή, στο στούντιο των ειδήσεων κλήθηκα να διαχειριστώ μια είδηση που φαινομενικά ήταν από εκείνες που μεταδίδαμε στο τέλος του δελτίου και εάν υπήρχε χρόνος. Για εμένα, ωστόσο, ήταν μια συγκλονιστική στιγμή που αφορούσε εμένα προσωπικά και την οικογένειά μου.

Εξήγησα στους συναδέλφους μου, που αγωνιούσαν για το τι έπαθα κι αν είμαι καλά, το τι ακριβώς έγινε και έφυγα για το σπίτι γεμάτος έντονα συναισθήματα.

Την επόμενη μέρα πήγα τον πατέρα μου στο κοιμητήριο, στον τάφο του ήρωα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί, 40 ολόκληρα χρόνια μετά...

Ευρωβουλευτής, πια, κλήθηκα από την οικογένεια του ήρωα –πριν μερικά χρόνια– να εκφωνήσω τον επιμνημόσυνο λόγο για τον Ελισσαίου... Σε μια γωνιά της εκκλησίας, οι συναγωνιστές του μαζί και ο πατέρας μου, με δάκρυα στα μάτια μνημόνευαν τον φίλο τους.

Το τελευταίο δελτίο ειδήσεων

Η δεύτερη φορά που δεν μπόρεσα να κρύψω τη συγκίνησή μου ήταν η στιγμή της αποφώνησης, στο τελευταίο δελτίο ειδήσεων που παρουσίαζα στο Mega Κύπρου (ΣΤΕ. σημερινό Omega TV Cyprus).

Προσπάθησα να λειτουργήσω εκείνη τη μέρα όπως οποιαδήποτε άλλη μέρα, δίχως να σκέφτομαι ότι είναι το τελευταίο μου δελτίο.

Ένωθα ότι μόνον έτσι –αν δεν το σκεφτόμουν– θα μπορούσα να αντεπεξέλθω.

Παρακάλεσα, μάλιστα, όλους τους συναδέλφους δημοσιογράφους, παραγωγούς, σκηνοθέτες, αρχισυντάκτες, να συμπεριφερθούν λες και είναι μια ακόμη μέρα από τις εκατοντάδες που κάναμε μαζί δελτία ειδήσεων.

Μπήκα στη ροή του δελτίου, φτάσαμε στ' Αθλητικά και η σιωπή στην αίθουσα των σκηνοθετών, στην οποία υπό άλλες συνθήκες γινόταν χαμός, ήταν εκκωφαντική.

Έμεινε μόνο να καληνυχτίσω τους τηλεθεατές και να κλείσω το δελτίο.

Άκουσα τότε τη σκηνοθέτη μου, Μαριάννα Λάρκου, με την οποία κάναμε άπειρα δελτία μαζί, ν' ανοίγει το μικρόφωνο και να μου λέει στο ακουστικό με σπασμένη φωνή:

«Φίλε, περήφανη που δουλέψαμε μαζί».

Δεν άντεξα. Γέμισαν τα μάτια μου, έσπασε η φωνή, και κατάφερα με κόπο να καληνυχτίσω. Η έμπειρη Μαριάννα χαμήλωσε αμέσως τα φώτα στο στούντιο, προστατεύοντάς με...

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και οι αλλαγές στην πορεία του χρόνου

Στην πορεία του χρόνου, η Δημοσιογραφία και ο τρόπος ενάσκησής της πέρασαν από πολλά στάδια. Για σκοπούς οικονομίας θ' αναφερθώ στις σημαντικές διαφορές που βίωσε η δική μου γενιά στον χώρο. Μια γενιά, που χαρακτηρίστηκε ως η γενιά της μεγάλης έκρηξης της ιδιωτικής τηλεόρασης.

Η γενιά που επάνδρωσε, χωρίς να έχει προαπαιτούμενη πείρα, την ιδιωτική τηλεόραση και τα ιδιωτικά κανάλια.

Οφείλω να ομολογήσω ότι πολλοί συνάδελφοί της δικής μου γενιάς ανδρωθήκαμε, επαγγελματικά, παράλληλα με τη δημιουργία και το μεγάλωμα της ιδιωτικής τηλεόρασης. Οι περισσότεροι, δε, επικεφαλής των τμημάτων ειδήσεων στα νεοσύστατα ιδιωτικά κανάλια ήταν έμπειροι, μεν, δημοσιογράφοι οι οποίοι προέρχονταν κυρίως από τον έντυπο Τύπο, χωρίς ωστόσο να έχουν πείρα στον χώρο της τηλεόρασης.

Μάθαιναν κι αυτοί εμπειρικά το πώς λειτουργεί η Τηλεόραση και το τι ακριβώς χρειάζεται για την ετοιμασία ενός αξιοπρεπούς τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων, το οποίο –σε

επίπεδο προετοιμασίας και παρουσίασης– δεν είχε να κάνει σε τίποτα με ένα ρεπορτάζ σ' εφημερίδα.

Πέραν, λοιπόν, των δημοσιογράφων οι οποίοι προέρχονταν από εφημερίδες και οι οποίοι επάνδρωσαν τα τηλεοπτικά κανάλια, υπήρξαν και αυτοί που μπήκαν στον χώρο ερχόμενοι από τις σπουδές τους οι οποίες δεν είχαν κατ' ανάγκη να κάνουν με τη δημοσιογραφία.

Οι ανάγκες για επάνδρωση των ιδιωτικών σταθμών ήταν μεγάλες, με αποτέλεσμα ένας σημαντικός αριθμός νέων ανθρώπων να μπει στον χώρο χωρίς να έχει την προαπαιτούμενη γνώση ή εκπαίδευση ή εμπειρία στην Τηλεόραση.

Πολλοί έμειναν και σταδιοδρόμησαν στον χώρο και πολλοί άλλοι –οι περισσότεροι, για να είμαι ειλικρινής– τον εγκατέλειψαν με πρώτη ευκαιρία την εργοδότησή τους στον κλάδο τον οποίο είχαν σπουδάσει ή μετακινήθηκαν σε άλλες επαγγελματικές κατευθύνσεις που τους προσέφεραν καλύτερο ωράριο και, ενδεχομένως, μεγαλύτερα εισοδήματα.

Όταν έμπαινα εγώ στον χώρο, αρχές της δεκαετίας του '90, αυτό που σήμερα χαρακτηρίζουμε ως ψηφιακή ή διαδικτυακή ενημέρωση δεν υπήρχε.

Τα κινητά τηλέφωνα ήταν ακόμη στα σπάργανα ενώ για να πραγματοποιήσεις μια ζωντανή μετάδοση απαιτούνταν η ύπαρξη πανάκριβης κινητής μονάδας ζωντανών μεταδόσεων – ένα μικρό, δηλαδή, στούντιο με όλα τα μηχανήματα που χρειάζονταν πάνω σε ρόδες, εξειδικευμένο προσωπικό και αρκετά μεγάλο κονδύλι.

Οι εγγραφές συνδιαλέξεων τηλεφωνικώς ή on camera γίνονται σήμερα ηλεκτρονικά, με το πάτημα ενός κουμπιού, ενώ πριν 20 με 25 χρόνια ήταν μια ολόκληρη διαδι-

κασία εγγραφής σε ταινίες, τις οποίες μετά χρησιμοποιούσες ως πρώτη ύλη για να κάνεις το μοντάζ.

Διαδικασίες, που σήμερα γίνονται πιο εύκολα, πιο γρήγορα και με περισσότερη ακρίβεια χάρη στην νέα ψηφιακή τεχνολογία, η οποία έχει εφαρμοστεί σ' όλα τα τηλεοπτικά κανάλια.

Όταν θέλαμε να στείλουμε εικόνα από εξωτερικό, «κλείναμε» το λεγόμενο κύκλωμα και καταβάλλαμε ένα ποσό, αν θυμάμαι καλά περίπου 300 δολαρίων για 10 λεπτά μετάδοσης, προκειμένου να στείλουμε από το εξωτερικό το σπικάζ και τις εικόνες ή να βγούμε «ζωντανά» στο δελτίο.

Σήμερα, και ένα απλό «έξυπνο» τηλέφωνο μπορεί να κάνει αυτή τη δουλειά.

Οι ρομποτικές κάμερες αντικατέστησαν την ανθρωπινή παρουσία στο στούντιο ενώ η εικόνα που λαμβάνει κάποιος στις οθόνες του είναι σε υψηλότερης ανάλυσης κι ευκρίνειας από ό,τι ήταν μερικά χρόνια.

Οι τηλεοπτικές πλατφόρμες αντικατέστησαν τα κανάλια που είχαμε στις τηλεοράσεις μας δίνοντας τη δυνατότητα, πλέον, στον τηλεθεατή να δει ό,τι ώρα θέλει την αγαπημένη του εκπομπή ή το δελτίο ειδήσεων.

Η πανδημία COVID-19 οδήγησε τα τηλεοπτικά δρώμενα σε μια τάξη πραγμάτων με την ευρεία χρήση του Skype ως μέσο ζωντανών παρεμβάσεων σε εκπομπές και δελτία ειδήσεων.

Το κινητό τηλέφωνο, στα χέρια του οποιουδήποτε πολίτη, είναι ένα επιπλέον εργαλείο με το οποίο κάποιος μπορεί να τραβήξει εικόνες και να καλύψει γεγονότα εν τη γενέσει τους. Μ' ένα κινητό τηλέφωνο, ένας δημοσιογράφος μπορεί ανά πάσα στιγμή να παρέμβει ζωντανά σε δελτίο ειδήσεων ή σε μια εκπομπή, λειτουργώντας με αμεσότητα

και μεταφέροντας την είδηση ζωντανά την ώρα ακριβώς που αυτή συμβαίνει. Χωρίς κάμερες και συνεργεία.

Μ' ένα απλό, σύγχρονο «έξυπνο» τηλέφωνο μπορεί να λειτουργήσει και ως κινηματογραφιστής αλλά και ως δημοσιογράφος.

Το διαδίκτυο προσφέρει τη δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης και αποτελεί πηγή πληροφόρησης ακόμη και για δημοσιογράφους.

Τα σόσιαλ μίντια στη ζωή μας

Πηγή ενημέρωσης και τρόπος επικοινωνίας των πολιτικών και των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στη δημόσια σφαίρα, είναι το twitter.

Αρχηγοί κρατών και άλλοι πολλοί, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη δημόσια σφαίρα, επιλέγουν τα σόσιαλ μίντια για να προβούν σε μια δήλωση, μια ανακοίνωση ή για να στείλουν το δικό τους μήνυμα ανά πάσα στιγμή στους πολίτες.

Μέσω του twitter, αυτό που έχουν να πουν διαχέεται σε μηδενικό χρόνο και το μήνυμά τους φτάνει στο κοινό τους άμεσα και χωρίς κανένα κόστος. Ένας δημοσιογράφος οφείλει να έχει λογαριασμό και ν' ακολουθεί όσους πολιτικούς, τεχνοκράτες ή ακόμη κι ενεργούς πολίτες μπορεί, οι οποίοι ανά πάσα στιγμή δύνανται ν' αποτελέσουν πηγή είδησης.

Πολλές φορές, κατά τη διάρκεια ενός δελτίου ειδήσεων ή μιας ζωντανής εκπομπής, έχω μεταφέρει δηλώσεις πολιτικών που λάμβανα στο κινητό μου μέσω του λογαριασμού μου στο twitter, οι οποίες πυροδοτούσαν περαιτέρω τον διάλογο ή απαντούσαν σε κάτι που ειπώθηκε.

Το Facebook και το Instagram προσφέρουν επίσης τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας κι ενημέρωσης, με όλους όσοι κινούνται πλέον στη δημόσια σφαίρα να κατανοούν τη σημασία αλλά και τη διαδραστικότητα που προσφέρουν αυτές οι σύγχρονες μορφές επικοινωνίας κι ενημέρωσης.

Το τηλεοπτικό ρεπορτάζ και το στήσιμο του τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων

Το τηλεοπτικό ρεπορτάζ ξεκινά την ίδια στιγμή που ένας ρεπόρτερ λαμβάνει μια πληροφορία για ένα γεγονός, το οποίο ενδεχομένως και ν' αποτελεί είδηση.

Στις πλείστες περιπτώσεις, απαιτείται η μετάβαση του ρεπόρτερ στο συγκεκριμένο σημείο όπου πραγματοποιείται το γεγονός, ενώ σε πιο σπάνιες περιπτώσεις ο όλος χειρισμός μπορεί να γίνει και από την αίθουσα σύνταξης.

Οι πληροφορίες μπορεί να προέλθουν από πηγές του ρεπόρτερ, από ένα δημοσίευμα εφημερίδας, από μια ανακοίνωση ή δήλωση κοινής λήψης η οποία εμπεριέχει το στοιχείο της είδησης ή επιβάλλεται να διερευνηθεί.

Για να στηθεί ένα τηλεοπτικό ρεπορτάζ επιβάλλεται να υπάρχουν κάποια βασικά στοιχεία

Τι χρειάζεται; **Ο λόγος**, το σπικάζ δηλαδή του ρεπόρτερ, **η εικόνα** με την οποία θα «ντύσει» το ρεπορτάζ –σε κάποιες περιπτώσεις εκεί αλλά και όπου επιβάλλεται, προκειμένου ο ρεπόρτερ να δείξει την παρουσία του στο σημείο–, **stand**

υρ δηλώσεις των πρωταγωνιστών της ιστορίας ή αυτοπτών μαρτύρων και, τέλος, αυτό που θα διαφοροποιήσει το συγκεκριμένο ρεπορτάζ απ' τα υπόλοιπα, μια δηλαδή **αποκλειστική πληροφορία ή εικόνα** που δεν έχουν εξασφαλίσει οι υπόλοιποι συνάδελφοι, εκείνο τελικά το στοιχείο που θα προσδώσει στο τηλεοπτικό ρεπορτάζ ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Κομβικής σημασίας για τη διεκπεραίωση ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ είναι η συνεργασία και η καλή σχέση κινηματογραφιστή και δημοσιογράφου.

Ένας καλός, έμπειρος κινηματογραφιστής μπορεί με τις λήψεις του να στήσει το ρεπορτάζ στον δημοσιογράφο ή να του κάνει τη ζωή δύσκολη, αν δεν έχει φροντίσει να πάρει όλα εκείνα τα πλάνα που χρειάζονται προκειμένου να «ντυθεί» το ρεπορτάζ.

Στην καριέρα μου συνεργάστηκα με έμπειρους συναδέλφους, οι οποίοι μ' έμαθαν πολλά και με βοήθησαν στα πρώτα μου βήματα, καθοδηγώντας και συμβουλεύοντάς με. Τους χρωστώ πολλά.

Για ένα μόλις λεπτό ολοκληρωμένου τηλεοπτικού ρεπορτάζ, με σπικάζ κι επενδεδυμένο με εικόνες και δηλώσεις, χρειάζεται αρκετή προεργασία και σκληρή δουλειά από πολλούς ανθρώπους, με τον κάθε ένα ν' αποτελεί τον πολύτιμο κρίκο μιας αλυσίδας η οποία πρέπει να λειτουργήσει με μεθοδικότητα και στην εντέλεια ώστε να βγει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ένας καλός μοντέρ μπορεί ν' απογειώσει ένα ρεπορτάζ με γρήγορες εναλλαγές εικόνας, με κάρτες μεταξύ των θεμάτων αλλά και με την προσθήκη μουσικής εκεί όπου χρειάζεται.

Όλα τα ρεπορτάζ έχουν τη σημασία τους

Για όσους συναδέλφους παραπονούνταν ότι η αρχισυνταξία τους ανέθετε ασήμαντα θέματα, τα οποία θα έπαιζαν –αν έπαιζαν– στην «ουρά» του δελτίου, απαντούσα μ' ένα προσωπικό μου βίωμα.

Στην αρχή της καριέρας μου, κάτοικοι μιας περιοχής στη Λευκωσία, η οποία γειτνιάζει με την γραμμή κατάπαυσης του πυρός ή πράσινη γραμμή, όπως καθιερώθηκε να λέγεται, παραπονούνταν για έντονη δυσσομία τα βράδια η οποία προερχόταν απ' τα κατεχόμενα και έκανε ανυπόφορη την καθημερινότητά τους.

Πήγα, λοιπόν, με κινηματογραφιστή στο σημείο στο οποίο δώσαμε ραντεβού με τους κατοίκους, με σκοπό να λάβουμε κάποιες δηλώσεις και να δείξουμε –σύμφωνα με τις μαρτυρίες των κατοίκων– από πού προέρχεται η δυσσομία. Ένα φαινομενικά απλό ρεπορτάζ, από αυτά που προβάλλονται κυρίως ως εσωτερικές ειδήσεις προς το τέλος του δελτίου.

Μετά τις δηλώσεις και τα σχετικά πλάνα, πήγαμε σ' ένα σημείο ακριβώς στην πράσινη γραμμή για να κινηματογραφήσουμε εξ αποστάσεως το σημείο, στα κατεχόμενα, από το οποίο προερχόταν, σύμφωνα με τους κατοίκους, η δυσσομία.

Λάβαμε τα σχετικά πλάνα και πήγαμε στο κανάλι.

Κατά την προετοιμασία του ρεπορτάζ και βλέποντας τα πλάνα, διαπίστωσα με έκπληξη ότι στα πλάνα από τα κατεχόμενα φαίνονταν στο βάθος τούρκοι στρατιώτες να χτίζουν νέα οχυρωματικά έργα και φυλάκια σε σημείο όπου είχαν δικαιοδοσία τα Ηνωμένα Έθνη. Ενημέρωσα τον αρχισυντάκτη, ο οποίος βλέποντας τα πλάνα έδωσε

αμέσως οδηγίες να ενημερωθεί άμεσα η κυβέρνηση, από εκπροσώπους της οποίας ζήτησε επίσης παρέμβαση στο δελτίο. Άλλαξε αμέσως τη σειρά στον «οδηγό» των ειδήσεων, βάζοντας το θέμα πρώτο με εμένα ζωντανά στο στούντιο –μαζί με τον παρουσιαστή– να περιγράψω το πώς και το γιατί.

Το θέμα αποτέλεσε πρώτη είδηση, με πηχυαίους τίτλους, την επόμενη μέρα στις εφημερίδες ενώ όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί αφιέρωσαν πολύ χρόνο στα δελτία τους τις επόμενες μέρες.

Εξιστορώντας αυτό το περιστατικό, ήθελα να δείξω στους νέους συναδέλφους –που παραπονούνταν– ότι δεν υπάρχει ασήμαντο ρεπορτάζ διότι δεν ξέρεις ποτέ το πότε και πώς θα σκάσει μια σημαντική είδηση. Γι' αυτό ένας δημοσιογράφος οφείλει να έχει συνεχώς τα μάτια και τα αφτιά του ανοιχτά.

Στήσιμο δελτίου ειδήσεων

Στον ευρύτερο ελληνικό χώρο, για έναν λόγο που δεν σχετίζεται σίγουρα με την ανάγκη ενημέρωσης αλλά έχει, ενδεχομένως, εμπορικές ρίζες κι αιτίες, τα κεντρικά δελτία ειδήσεων έχουν αχρείαστα μεγάλη διάρκεια.

Διαρκούν περίπου μία ώρα ενώ τα αντίστοιχα δελτία ειδήσεων άλλων ευρωπαϊκών χωρών δεν ξεπερνούν τα 15 με 20 λεπτά.

Αποτέλεσμα της μεγάλης διάρκειας είναι η ανάγκη εξεύρεσης πολλών ρεπορτάζ προκειμένου να καλυφθεί ο τηλεοπτικός χρόνος.

Αυτό οδηγεί σε δελτία ειδήσεων που κουράζουν, χωρίς να έχουν πάντα σημαντικά πράγματα να πουν.

Ένα δελτίο ειδήσεων ξεκινά, όπως λέγαμε συχνά στο δημοσιογραφικό σινάφι, τη στιγμή ακριβώς που τελειώνει το προηγούμενο δελτίο ειδήσεων.

Κι αυτό γιατί η ειδησεογραφία δεν σταματά ποτέ.

Το στήσιμο του δελτίου ειδήσεων εξαρτάται πάντα από τις ειδήσεις της ημέρας και τη σημαντικότητά τους.

Ξεκινά πάντα νωρίς το πρωί με τους ρεπόρτερ να βρίσκονται, οι περισσότεροι, ήδη στα πόστα τους και τον αρχισυντάκτη ειδήσεων –σε συνεργασία με τον διευθυντή ειδήσεων και τον υπεύθυνο των κινηματογραφιστών– να δίνει τις σχετικές οδηγίες για το ποια θέματα θα τύχουν κάλυψης και πώς.

Την ίδια ώρα, οι συντάκτες του εξωτερικού δελτίου λαμβάνουν τις πρώτες πληροφορίες για τα θέματα που δεσπόζουν στην διεθνή επικαιρότητα και οι αθλητικογράφοι ενημερώνονται για την αθλητική κίνηση της ημέρας.

Το μεσημέρι πραγματοποιείται η πιο σημαντική σύσκεψη της ημέρας, παρουσία του αρχισυντάκτη, του διευθυντή ειδήσεων, και των δημοσιογράφων που βρίσκονται εκείνη τη στιγμή στο κανάλι.

Αρκετοί μπορεί να είναι ήδη στον δρόμο για το ρεπορτάζ και ενημερώνουν τον αρχισυντάκτη σχετικά με το τι υλικό έχουν μέχρι εκείνη τη στιγμή που αφορά στο θέμα τους, τηλεφωνικώς.

Στη συγκεκριμένη σύσκεψη αξιολογούνται όλα τα θέματα, με τους δημοσιογράφους να εξηγούν το τι πληροφορίες έχουν, τι εικόνα, ποιες δηλώσεις, αν έχουν αποκλειστική είδηση ή αν το θέμα που κάλυψαν είναι –αυτό που ονομάζεται– κοινής λήψης. Με βάση, λοιπόν, τη μεσημβρινή σύσκεψη αρχίζει και το στήσιμο του δελτίου. Ο «οδηγός» –η σκαλέτα όπως ονομάζουμε στη γλώσσα μας

τη σειρά των ειδήσεων– ξεκινά πάντα με τα πιο σημαντικά θέματα της ημέρας, η διάρκεια των οποίων εξαρτάται και από τη σημαντικότητά τους.

Τίτλοι Ειδήσεων

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειώσω τη σημασία των τίτλων ειδήσεων, τους οποίους ετοιμάζει ο παρουσιαστής σε συνεργασία με τον αρχισυντάκτη, και προηγούνται πάντα του δελτίου ειδήσεων.

Οι τίτλοι ειδήσεων πρέπει να είναι κατά τέτοιον τρόπο διαμορφωμένοι ώστε να λειτουργούν, όπως λέμε στη δημοσιογραφική γλώσσα, ως «κράχτες» και να πουλάνε το προϊόν, που δεν είναι άλλο από το δελτίο ειδήσεων.

Να προκαλούν, δηλαδή, το ενδιαφέρον στον τηλεθεατή να παρακολουθήσει το δελτίο και τα συγκεκριμένα ρεπορτάζ, στα οποία αναφέρονται.

Ένας καλός, «πιασάρικος» τίτλος ειδήσεων μπορεί να προκαλέσει το ενδιαφέρον του τηλεθεατή, ακόμη κι αν το θέμα δεν είναι και τόσο ενδιαφέρον.

Οι τίτλοι ειδήσεων πρέπει να είναι λιτοί και να κεντρίζουν την περιέργεια του τηλεθεατή, χωρίς ωστόσο να τον ξεγελούν ή παραπλανούν.

Σε μια τέτοια περίπτωση θα χαθεί η εμπιστοσύνη και θα πληγεί η αξιοπιστία του δελτίου.

Τους τίτλους ειδήσεων διαβάζει ο παρουσιαστής του κεντρικού δελτίου ειδήσεων και η διάρκειά τους δεν πρέπει να ξεπερνά –κατά την προσωπική μου γνώμη– τα 40 με 50 δευτερόλεπτα.

Συνήθως σε αυτούς, πέραν από τα κύρια θέματα της

ημέρας, περιλαμβάνεται και η κυρία είδηση από την διεθνή επικαιρότητα, η κύρια αθλητική είδηση της ημέρας και, καμιά φορά, η είδηση από την showbiz, αν αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Το κλείσιμο του δελτίου

Στο τέλος του δελτίου μπαίνουν κυρίως τα, λεγόμενα, τοπικά θέματα, το εξωτερικό δελτίο, ενώ το δελτίο κλείνει πάντα με την αθλητική ενημέρωση και το δελτίο καιρού.

Η σειρά αυτή δεν είναι ποτέ δεδομένη κι αλλάζει πάντα σε συνάρτηση με τη σημαντικότητα των ειδήσεων.

Για παράδειγμα, πολλές φορές μια είδηση από το εξωτερικό ή το αθλητικό δελτίο αποκτά παγκόσμιο ενδιαφέρον και μπαίνει στην αρχή του δελτίου. Τρομοκρατικές επιθέσεις, πόλεμοι, αλλά κι Ολυμπιακοί Αγώνες και χρυσά μετάλλια που λαμβάνουν αθλητές μας, μπορεί να γίνουν πρώτη είδηση στα δελτία ειδήσεων και να καταλάβουν τη μεγαλύτερη διάρκειά του.

Όταν συμβαίνουν σοβαρά γεγονότα ή υπάρχουν εξελίξεις πολύ σημαντικές, αυτές μπορούν να δοθούν άμεσα με έκτακτα –δηλαδή με μη προγραμματισμένα– δελτία ειδήσεων.

Το τελευταίο διάστημα έχει δοθεί μεγάλη έκταση, στα δελτία ειδήσεων, στα λεγόμενα λάιφ στάιλ (life style) θέματα. Στα θέματα, δηλαδή, που αφορούν την κοσμική ζωή και ανθρώπους του, λεγόμενου, star system. Δεν είμαι εναντίον, από τη στιγμή που αυτού του είδους η ενημέρωση έχει ένα κοινό που την παρακολουθεί, αλλά η προβολή τους θα πρέπει να γίνεται λελογισμένα και όχι εις βάρος

των ειδήσεων και της πληροφόρησης που πρέπει να λάβει το κοινό.

Σημαντικό, επίσης, για την τηλεθέαση ενός δελτίου ειδήσεων είναι το λεγόμενο lead in και lead out.

Το ποια εκπομπή, δηλαδή, προηγείται του δελτίου ειδήσεων και ποια ακολουθεί αμέσως μετά.

Αυτές οι εκπομπές είναι τεράστιας σημασίας για ένα δελτίο ειδήσεων.

Αν η προηγούμενη, του δελτίου, εκπομπή έχει υψηλή θεαματικότητα αυτό βοηθά πολύ και την τηλεθέαση ενός δελτίου ειδήσεων.

Το ίδιο ισχύει και για την εκπομπή που ακολουθεί.

Η μέθοδος «σάντουιτς», όπως λέμε στην δημοσιογραφική αργκό.

Πολλά δελτία οφείλουν τα ποσοστά τους στο λεγόμενο lead in και lead out.

Αυτά, όμως, τα δελτία καταρρέουν τηλεοπτικά αν, για κάποιον λόγο, χαθεί αυτό το lead in.

Πάντα υποστήριζα ότι ένα καλό και σοβαρό δελτίο ειδήσεων δεν θα πρέπει να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ποσοστά της προηγούμενης εκπομπής, αλλά από τη δική του αξιοπιστία. Τα lead in έρχονται και παρέρχονται, αλλά η αξιοπιστία ενός δελτίου είναι εκείνη που διαχρονικά το στηρίζει.

Δημοσιογραφική Δεοντολογία

Αν μπορούσα να δώσω έναν ακόμη χαρακτηρισμό και να περιγράψω καλύτερα τον όρο, θα έλεγα με πολύ απλά λό-

για ότι η δημοσιογραφική δεοντολογία είναι η ηθική που διέπει την κάθε έκφανση της δουλειάς ενός δημοσιογράφου και περιλαμβάνει όλους εκείνους τους κανόνες, που όλοι οι επαγγελματίες του χώρου θεωρούν πολύ σημαντικούς και τους αποδέχονται στην ενάσκηση της δουλειάς τους. Από χώρα σε χώρα, αυτοί οι κανόνες δεοντολογίας μπορεί να διαφέρουν σε ό,τι αφορά τη διατύπωση ωστόσο, επί της ουσίας, όλοι συγκλίνουν σε κάποιους βασικούς κανόνες, τους οποίους θα επιχειρήσω να απαριθμήσω.

Πρώτος και απαράβατος κανόνας είναι η **προστασία των πηγών**.

Αυτός είναι όρος απαράβατος και σε καμία περίπτωση ο δημοσιογράφος δεν υποχρεούται να αποκαλύπτει την πηγή του. Εσχάτως, κάποιες κυβερνήσεις με δικαστικές αποφάσεις προσπαθούν να ασκήσουν έλεγχο, επικαλούμενες ως δικαιολογία το δημόσιο συμφέρον προκειμένου να υποχρεώσουν δημοσιογράφους να αποκαλύψουν τις πηγές τους.

Είναι μια προοπτική, η οποία σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να προχωρήσει και θα βρει απέναντί της όλους τους, ανά τον κόσμο, επαγγελματίες δημοσιογράφους. Είμαι απόλυτος και κατηγορηματικός. Η πηγή δεν αποκαλύπτεται και προστατεύεται!

Οι δημοσιογράφοι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επιχειρούν να λάβουν πληροφορίες εξαπατώντας ή να αλλοιώνουν τα γεγονότα τα οποία προβάλλουν.

Ο δημοσιογράφος δεν μπορεί να εισβάλλει στην προσωπική ζωή του οποιουδήποτε και να τον εκθέτει χωρίς τη συναίνεσή του.

Απαγορεύεται η έκθεση, σε Μέσα Ενημέρωσης, παιδιών

χωρίς τη συναίνεση γονιών ή κηδεμόνων. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η προβολή εικόνων ή φωτογραφιών από σχολεία ή άλλους χώρους όπου συχνάζουν παιδιά χωρίς τη συναίνεση γονιών ή κηδεμόνων και δασκάλων.

Η όποια αναφορά σε θρήσκευμα, φύλο, σεξουαλική προτίμηση ή αναπηρία κάποιου ατόμου γίνεται μόνο στην περίπτωση που αυτή έχει άμεση σχέση με τα γεγονότα και το σχετικό ρεπορτάζ, και σε καμία άλλη περίπτωση.

Ο δημοσιογράφος οφείλει να δίνει πάντα το δικαίωμα απάντησης σε εκείνο το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο θα δεχτεί επίθεση ή κριτική.

Ο δημοσιογράφος δεν πρέπει να έχει κανένα οικονομικό όφελος ή οποιοδήποτε άλλο συμφέρον σε σχέση με τα ρεπορτάζ που ετοιμάζει και τις πληροφορίες που μεταδίδει.

Κώδικας Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας

Ο Κώδικας Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας της Ένωσης Συντακτών Κύπρου, από τον οποίο παραθέτω πιο κάτω τις πιο σημαντικές αναφορές και διατάξεις, περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια τους βασικούς κανόνες που θα πρέπει να διέπουν το δημοσιογραφικό λειτούργημα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΚ:

Ο σεβασμός της αλήθειας και του δικαιώματος του πολίτη για αντικειμενική, ολοκληρωμένη κι έγκυρη πληροφόρηση αποτελεί υποχρέωση όλων των Μέσων και των λειτουργών των.

Ο σεβασμός του δικαιώματος έκφρασης και του δικαιώματος του δημοσιογράφου για απρόσκοπτη πρόσβαση στις πηγές ειδήσεων και η διαφάνεια, είναι αναγκαίες προϋποθέσεις για ορθή ενημέρωση.

Το ήθος, η αξιοπρέπεια κι εντιμότητα, η διαγωγή, η συμπεριφορά και το επαγγελματικό επίπεδο των λειτουργών θα πρέπει να είναι της υψηλότερης δυνατής στάθμης.

Οι λειτουργοί των Μ.Μ.Ε. αποφεύγουν δημοσιεύματα ή μεταδόσεις ή τη χρήση γλώσσας που, με βάση τις επικρα-

τούσες αντιλήψεις, έχουν χυδαίο ή αισχρό περιεχόμενο.

Οι λειτουργοί έχουν δικαίωμα να κρίνουν το έργο των συναδέλφων τους, αλλά να το πράττουν με σεβασμό στην τιμή και υπόληψή τους, και να αποφεύγουν προσωπικές επιθέσεις και μειωτικές, της προσωπικότητας, αναφορές.

Οι λειτουργοί έχουν την υποχρέωση να υπερασπίζονται την ανεξαρτησία τους και να μην επιτρέπουν παρεμβάσεις στο έργο τους. Ως εκ τούτου, παρεμβάσεις στο έργο των λειτουργών των Μ.Μ.Ε. και εκφοβισμός ή απόπειρα εκφοβισμού ή επηρεασμού τους, είναι ανεπίτρεπτες.

Οι λειτουργοί, κατά την ενάσκηση του λειτουργήματός τους:

(α) σέβονται και προάγουν τη δημοκρατία και τις άλλες πανανθρώπινες αξίες. Σέβονται και προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες όλων.

(β) επιδεικνύουν την αρμόζουσα ευαισθησία σε θέματα που αφορούν την εθνική ασφάλεια, και είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και διακριτικοί στην παρουσίαση θεμάτων όπως η βία, το έγκλημα, τα σεξουαλικά παραπτώματα, ο ανθρώπινος πόνος και ο θάνατος, καθώς και πληροφοριών ή εικόνων που είναι επιβλαβείς ή μπορούν να προκαλέσουν πανικό ή φρίκη ή αποτροπιασμό, κυρίως στα παιδιά.

(γ) ενεργούν πάντοτε με καλή πίστη και συμμορφώνονται προς το γράμμα και το πνεύμα του παρόντα Κώδικα.

Στις ειδικές διατάξεις του Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΚ παρατίθενται οι βασικές υποχρεώσεις ενός επαγγελματία δημοσιογράφου και ο τρόπος, με τον οποίο δεοντολογικά λειτουργώντας, μπορεί να εξασκεί τη δουλειά του.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτές,

1. ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ, Η ΕΓΚΥΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Τα Μ.Μ.Ε. μεριμνούν ώστε να μη δημοσιεύονται ανακριβείς, παραπλανητικές, φανταστικές ή διαστρεβλωτικές της αλήθειας ειδήσεις, πληροφορίες ή σχόλια.

Σε περίπτωση που έχει συμβεί κάτι τέτοιο, προχωρούν σε άμεση διόρθωση ή και απολογία. Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους έχουν υποχρέωση να παρέχουν έγκυρη πληροφορία στους καταναλωτές.

Τα Μ.Μ.Ε., ενώ έχουν δικαίωμα να προβαίνουν σε αναλύσεις και να υποστηρίζουν συγκεκριμένες θέσεις, εν τούτοις θα πρέπει να καθιστούν σαφή τη διάκριση μεταξύ γεγονότος και ερμηνείας, σχολίου ή εικασίας.

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

Τα Μ.Μ.Ε. παρέχουν στους επηρεαζόμενους, στην κατάλληλη περίπτωση και ιδιαιτέρως όταν έχουν υποστεί επίθεση, την ευκαιρία να απαντήσουν, και εν πάση περιπτώσει μέσα σε χρονικό διάστημα που δεν θα απέχει χρονικά από το δημοσίευμα ή τη μετάδοση τόσο, ώστε το δικαίωμα απάντησης να καθίσταται άνευ αντικειμένου.

Τα Μ.Μ.Ε. έχουν το δικαίωμα να συντομεύουν μακροσκελείς επιστολές, νοουμένου ότι δεν θα επηρεάζεται ουσιαδώς το περιεχόμενο της απάντησης και να αρνούνται τη δημοσίευση επιστολών που είναι ενδεχόμενο να έχουν νομικές συνέπειες για τα ίδια ή τρίτα πρόσωπα.

3. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

Η υπόληψη και ιδιωτική ζωή κάθε προσώπου τυγχάνουν σεβασμού και δεν αποκαλύπτονται στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα.

Παρεμβάσεις και έρευνες στην ιδιωτική ζωή προσώπων, χωρίς τη συγκατάθεσή τους, περιλαμβανομένης της λήψης φωτογραφιών προσώπων χωρίς τη γνώση ή συγκατάθεσή τους –εκτός εάν εμπλέκονται σε γεγονότα ή καταστάσεις που συνιστούν είδηση γενικότερου ενδιαφέροντος– ή σε ιδιωτική περιουσία, καθώς και η εξασφάλιση πληροφοριών με μηχανισμούς υποκλοπής ή μακράς φωτογράφισης είναι γενικά απαράδεκτες, η δε δημοσιοποίησή τους μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και αποκλειστικά προς το δημόσιο συμφέρον.

Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους δεν προβαίνουν σε ανοίκειες προσωπικές επιθέσεις και υβριστικούς και προσβλητικούς χαρακτηρισμούς που διασύρουν την τιμή και υπόληψη.

4. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Έρευνες ή λήψη και δημοσίευση φωτογραφιών/εικόνων/ προσώπων σε νοσοκομεία ή άλλα παρόμοια ιδρύματα γίνονται με διακριτικότητα και κατόπιν αδείας, όπου τούτο ενδείκνυται ή απαιτείται και αφού δηλωθεί αρμοδίως η ταυτότητα των λειτουργών των Μ.Μ.Ε..

5. ΠΕΝΘΟΣ-ΘΛΙΨΗ-ΚΛΟΝΙΣΜΟΣ

Σε περίπτωση πένθους, θλίψης ή ψυχικού κλονισμού επιβάλλεται στον μέγιστο βαθμό προσέγγιση που να την χαρακτηρίζει διακριτικότητα και συμπάθεια, και αποφυγή οποιασδήποτε πράξης που είναι δυνατό να οξύνει τον ανθρώπινο πόνο.

Τα Μ.Μ.Ε. δέον όπως αποφεύγουν τη δημοσίευση/μετάδοση εικόνων που παρουσιάζουν άτομα υπό συνθήκες πένθους, θλίψης ή ψυχικού κλονισμού και όπως στις περι-

πτώσεις κατά τις οποίες η δημοσίευση/μετάδοση τέτοιων εικόνων δικαιολογείται από τις περιστάσεις, χειρίζονται το θέμα με ιδιαίτερη προσοχή. Δεν δημοσιεύονται πληροφορίες για αυτοκτονίες.

Στις εξαιρετικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι περιστάσεις δικαιολογούν τη δημοσίευση, πρέπει να επιδεικνύεται ευαισθησία και ιδιαίτερη προσοχή για αποφυγή λεπτομερειών για τη μέθοδο, έστω και αν οι πληροφορίες προέρχονται από προνομιούχο διαδικασία. Η πρόνοια αυτή δεν παρεμποδίζει τη δημοσίευση πληροφοριών από δικαστικές διαδικασίες, λαμβανομένων όμως υπόψη όλων των σχετικών προνοιών του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας.

6. ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Οι λειτουργοί γενικά δεν πρέπει να επιχειρούν να εξασφαλίσουν, οι ίδιοι ή μέσω τρίτων, πληροφορίες ή εικόνες/φωτογραφίες με ψευδείς παραστάσεις ή με άλλο δόλιο τρόπο. Με εξαίρεση την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, έγγραφα και εικόνες/φωτογραφίες μπορούν να λαμβάνονται μόνο με τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη τους.

Οι λειτουργοί δεν αποκτούν, ούτε προσπαθούν να αποκτήσουν, πληροφορίες ή εικόνες/φωτογραφίες με εκφοβισμό ή εκβιασμό. Τα Μ.Μ.Ε. δεν πρέπει να δημοσιεύουν/μεταδίδουν φωτογραφίες που έχουν υποστεί μηχανική ή ηλεκτρονική αλλοίωση χωρίς να πληροφορούν το κοινό περί τούτου και όταν το πράττουν να εξηγούν τους λόγους για την αλλοίωση. Η υποχρέωση αυτή δεν υφίσταται όταν η αλλοίωση είναι εμφανής και ο σκοπός πρόδηλος, π.χ. για σκοπούς σάτιρας.

7. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί σέβονται και εφαρμόζουν το εκάστοτε ισχύον Δίκαιο και συμβάσεις που αφορούν στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Εκεί που επιτρέπεται, η αναδημοσίευση από άλλη πηγή γίνεται με σεβασμό προς τον συγγραφέα/δημιουργό ή τον ιδιοκτήτη.

Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους υποχρεούνται να αναφέρουν την προέλευση.

8. ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ-ΔΩΡΟΛΗΨΙΑ

Λειτουργοί δεν δέχονται δώρα αναφορικά με την άσκηση του λειτουργήματός τους. Εκτός σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που καλύπτονται από το δημόσιο συμφέρον, λειτουργοί δεν πληρώνουν ή δωροδοκούν μάρτυρες σε ποινικές υποθέσεις ή πρόσωπα που σχετίζονται με ποινικές υποθέσεις, περιλαμβανομένων μελών των οικογενειών τους, με σκοπό την εξασφάλιση πληροφοριών ή εικόνων/φωτογραφιών.

9. ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΘΩΟΤΗΤΑΣ

Οι λειτουργοί σέβονται πλήρως την αρχή ότι ο ύποπτος ή κατηγορούμενος για διάπραξη αδικήματος είναι αθώος μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου, σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία και συνεπώς αποφεύγουν να δημοσιοποιήσουν οτιδήποτε το οποίο να οδηγήσει σε συμπεράσματα ως προς την ενοχή ή αθωότητα του υπόπτου ή/και κατηγορουμένου ή τείνει να τον διασύρει ή διαπομπεύσει.

10. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Τα Μ.Μ.Ε. δεν αποκαλύπτουν άμεσα ή έμμεσα την ταυτότητα των θυμάτων βιασμού και άλλων σεξουαλικών

αδικημάτων και δεν δημοσιεύουν ή αναπαράγουν λεπτομέρειες, ο οποίες είναι δυνατό να προκαλέσουν ή να επιτείνουν τον ανθρώπινο πόνο.

Ειδικότερα, στην περίπτωση παιδιών ισχύουν τα πιο κάτω:

(α) Ουδέποτε αποκαλύπτεται, άμεσα ή έμμεσα, η ταυτότητα παιδιών ηλικίας κάτω των 16 ετών, που είναι παραπενοούμενοι, μάρτυρες ή κατηγορούμενοι σε υποθέσεις διάπραξης σεξουαλικών αδικημάτων.

(β) Ο όρος «αιμομιξία» δεν χρησιμοποιείται και η κατηγορία περιγράφεται ως σοβαρό αδίκημα εναντίον παιδιών ή ενηλίκων ή με άλλη κατάλληλη παρόμοια περιγραφή.

(γ) Δεν γίνεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση αναφορά σε συγγένεια ή άλλη σχέση του κατηγορουμένου και του παιδιού.

11. ΠΑΙΔΙΑ

Οι λειτουργοί κατά κανόνα δεν παίρνουν συνεντεύξεις από και δεν φωτογραφίζουν παιδιά κάτω των 16 ετών σε σχέση με θέματα που αφορούν την προσωπική τους κατάσταση ή ευημερία, χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων των ή άλλου ενηλίκου που έχει την ευθύνη για αυτά.

Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους υποχρεούνται να τηρούν τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

12. ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Τα Μ.Μ.Ε. αποφεύγουν οποιαδήποτε απευθείας ή άλλη αναφορά ή ενέργεια εναντίον προσώπου η οποία περιέχει στοιχεία προκατάληψης με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις,

την εθνική ή κοινωνική προέλευση, την περιουσία, την καταγωγή, την ηλικία, το φύλο και το προσωπικό καθεστώς, περιλαμβανομένης της φυσικής ή διανοητικής ασθένειας ή αναπηρίας. Ο χλευασμός, η διαπόμπευση και ο διασυρμός ατόμων ή ομάδων είναι ανεπίτρεπτος.

13. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Οι λειτουργοί δεν χρησιμοποιούν και δεν μεταδίδουν για προσωπικό όφελος, προ της γενικής δημοσιοποιήσεώς τους, οικονομικής φύσεως πληροφορίες τις οποίες λαμβάνουν.

Σημείωση: Οι ερμηνευτικές-καθοδηγητικές διατάξεις για την άσκηση οικονομικής δημοσιογραφίας, με ιδιαίτερη αναφορά στις επενδυτικές συστάσεις, με βάση τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτής της πρόνοιας.

14. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Οι λειτουργοί έχουν την ηθική υποχρέωση να τηρούν την επαγγελματική εχεμύθεια αναφορικά με την πηγή πληροφοριών που λήφθηκαν εμπιστευτικά. Ο δημοσιογράφος δεν υποχρεούται να αποκαλύψει την πηγή των πληροφοριών του. Παράλληλα, είναι υποχρέωση του δημοσιογράφου να βεβαιώνεται ότι οι πηγές του και οι πληροφορίες που παρέχουν είναι έγκυρες.

15. ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Στον παρόντα Κώδικα, περιπτώσεις οι οποίες κατ' επίκληση του δημοσίου συμφέροντος δικαιολογούν παρέκκλιση από τον κανόνα, είναι κυρίως οι ακόλουθες:

- (α) Υποβοήθηση ανίχνευσης ή αποκάλυψη εγκλήματος.
- (β) Προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή υγείας.
- (γ) Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- (δ) Παρεμπόδιση παραπλάνησης του κοινού ως αποτέλεσμα πράξεων ή δηλώσεων ατόμων ή οργανισμών.

Με βάση τη σχετική πρόνοια του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας εξέδωσε τις ακόλουθες ερμηνευτικές-καθοδηγητικές γραμμές που παρατίθενται με τη σειρά προσθήκης στον Κώδικα:

1. Δημοσιοποίηση Ονομάτων Θυμάτων Δυστυχημάτων και Ατυχημάτων

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας θεωρεί υποχρέωσή της να επισημάνει στους λειτουργούς των Μέσων (έντυπων και ηλεκτρονικών) ότι σε διάφορες περιπτώσεις προκαλείται αχρείαστη δοκιμασία σε συγγενείς θυμάτων θανατηφόρων δυστυχημάτων ή άλλων ατυχημάτων και περιστατικών, οι οποίοι ακούουν από ραδιοφώνου ή τηλεόρασης τον θάνατο ή τον τραυματισμό οικείων τους. Η Επιτροπή καλεί τους λειτουργούς των Μέσων να ενεργούν στις περιπτώσεις αυτές με την μεγαλύτερη δυνατή επαγγελματική προσοχή και ευθύνη, όπως και στις περιπτώσεις αναγγελίας σοβαρών δυστυχημάτων ή ατυχημάτων, χωρίς αναφορά σε θύματα.

2. Προσαγωγή Υπόπτων Στα Δικαστήρια-Τεκμήριο Αθωότητας.

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας εφιστά την προσοχή των λειτουργών των Μέσων (έντυπων και

ηλεκτρονικών) στον τρόπο με τον οποίο καλύπτονται περιπτώσεις προσαγωγής υπόπτων ή κατηγορουμένων στα δικαστήρια και θα επιθυμούσε να συστήσει τα ακόλουθα:

(α) Η δημοσιογραφική κάλυψη τέτοιων περιπτώσεων δεν θα πρέπει να παραβιάζει το τεκμήριο της αθωότητας και να μην συμβάλλει στο διασυρμό ή τη διαπόμπευση πολιτών.

(β) Κατά τη δημοσιογραφική κάλυψη υποθέσεων του δικαστικού και αστυνομικού ρεπορτάζ θα πρέπει να αποφεύγεται μεγιστοποίηση και υπερ-προβολή υποθέσεων ήσσονος σημασίας.

(γ) Η δημοσίευση φωτογραφιών στις περιπτώσεις υπόπτων που δεν έχουν ακόμη κατηγορηθεί θα πρέπει να γίνεται με τη μέγιστη δυνατή προσοχή και συγκράτηση και μόνον όταν κρίνεται επαγγελματικά αναγκαίο.

(δ) Τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους οφείλουν να σέβονται απόλυτα το τεκμήριο αθωότητας ατόμων που συλλαμβάνονται με την υποψία διάπραξης εγκλήματος. Με βάση την αρχή δικαίου ότι ο ύποπτος είναι αθώος μέχρις ότου αποδειχθεί το αντίθετο με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, τα Μ.Μ.Ε. και οι λειτουργοί τους δεν αποδίδουν στον ύποπτο ενοχή αμέσως ή εμμέσως και αποφεύγουν φράσεις και χαρακτηρισμούς που αποδίδουν ενοχή.

3. Δημοσιοποίηση Ονομάτων Θυμάτων Βιασμού

Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας διαπιστώνει ότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά στον τρόπο που αντιμετωπίζονται από τα κυπριακά Μ.Μ.Ε. τα θύματα βιασμού ή άλλων σεξουαλικών εγκλημάτων. Όμως διαπιστώνει παράλληλα ότι υπήρξαν περιπτώσεις

κατά τις οποίες δεν αποκαλύφθηκε μεν η ταυτότητα του θύματος, αλλά δημοσιεύθηκαν πληροφορίες και λεπτομέρειες που συνιστούσαν αναπαραγωγή της σεξουαλικής κακοποίησης ή έτειναν να δώσουν την εντύπωση, είτε συνυπευθυνότητας του θύματος, είτε δικαιολόγησης της συμπεριφοράς του δράστη. Δημοσιογραφική συμπεριφορά του είδους αυτού είναι ανεπίτρεπτη και καταδικαστέα. Η αρχή της μη αποκάλυψης της ταυτότητας των θυμάτων ή άλλων στοιχείων που να αποκαλύπτουν την ταυτότητά τους τηρείται βασικά στην περίπτωση κυπρίων πολιτών, γεγονός που επισημαίνεται με ικανοποίηση.

4. Χειρισμός υποθέσεων ναρκωτικών από τα Μ.Μ.Ε.

Ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι αδιαμφισβήτητα μεγάλος και σημαντικός στη διαμόρφωση της στάσης της κοινής γνώμης γενικά και ειδικά απέναντι στο πρόβλημα της χρήσης ουσιών εξάρτησης.

Ο τρόπος της παρουσίασης ειδήσεων, ρεπορτάζ ή άρθρων γύρω από το θέμα, η χρησιμοποίηση τυποποιημένων φράσεων, η δημοσίευση φωτογραφικού υλικού που πιθανόν να προκαλεί φόβο ή ανασφάλεια ή να μην δίνει περιγραφή της πραγματικής εικόνας του προβλήματος που παρουσιάζεται, πιθανόν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις και αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που προωθεί η πολιτική της πρόληψης. Η σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση των δημοσιογράφων πάνω στο θέμα των εξαρτήσεων υποβοηθά στην προώθηση των βασικών αρχών της φιλοσοφίας της πρόληψης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Δεν παρουσιάζεται ο τρόπος παραγωγής και κατασκευής των ναρκωτικών ουσιών, γιατί είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν ως παρόρμηση ή οδηγίες χρήσης προς άτομα που ρέπουν προς τη χρήση ναρκωτικών ή θέλουν να πειραματισθούν.

Δεν γίνεται επίσης άμεση ή έμμεση αναφορά σε εύκολο ή μεγάλο κέρδος που είναι δυνατό να αποφέρει η εμπορία ναρκωτικών.

Δεν περιγράφεται και δεν παρουσιάζεται κανένας τρόπος λήψης ουσιών εξάρτησης ή όργανα παρασκευής ή χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Δεν αναφέρονται όλες οι ουσίες ως ΛΕΥΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ, διότι δεν είναι όλες λευκές και δεν οδηγούν όλες στο θάνατο. Αποφεύγεται η ηρωοποίηση ατόμων που έχουν συλληφθεί για παραγωγή ή χρήση ναρκωτικών. Αποφεύγεται η χρήση αργκό ή όρων που χρησιμοποιούν άτομα που διακινούν ναρκωτικά ή έχουν εθισθεί στη χρήση τους.

5. ΑΣΚΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1. Η διαπλοκή των δημοσιογράφων είναι απαράδεκτη και καταδικαστέα.

2. Οι δημοσιογράφοι μεριμνούν για την αποτροπή χειραγώγησης της αγοράς με οποιονδήποτε τρόπο.

3. Οι δημοσιογράφοι αποκαλύπτουν την ύπαρξη συμφερόντων ή σύγκρουσης συμφερόντων.

Αναλυτικά:

1.1. Πρώτιστη μέριμνα των Μ.Μ.Ε. και των δημοσιογρά-

φων, οσάκις ασχολούνται με οικονομικά θέματα πρέπει να είναι η προστασία του επενδυτικού κοινού, σε θέματα όπως είναι οι επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά μέσα στο Χρηματιστήριο.

1.2. Οι δημοσιογράφοι δεν δημοσιεύουν και δεν μεταδίδουν πληροφορίες όσον αφορά σε επενδυτικές συστάσεις, εφόσον οι ίδιοι ή στενά συγγενικά τους πρόσωπα προσδοκούν σε όφελος από την πώληση, διακράτηση ή άλλως πως μετοχών στις οποίες αναφέρονται οι πληροφορίες τις οποίες κατέχουν.

1.3. Εφόσον οι ίδιοι ή στενά συγγενικά τους πρόσωπα προσδοκούν σε όφελος από επενδυτικές συστάσεις, τα Μ.Μ.Ε. και οι δημοσιογράφοι δύνανται να δημοσιεύουν ή να μεταδίδουν πληροφορίες που αφορούν σε τέτοιες συστάσεις, εφ' όσον δημοσιοποιήσουν τα οικονομικά συμφέροντα ή συγκρούσεις συμφερόντων σε σχέση με τις συστάσεις που αποτελούν αντικείμενο των δημοσιευμάτων ή μεταδόσεων.

1.4. Δημοσιογράφοι οι οποίοι έχουν οι ίδιοι, ή συγγενικά και φιλικά τους πρόσωπα, οικονομικά συμφέροντα ή συγκρούσεις συμφερόντων αναφορικά με πληροφορίες τις οποίες κατέχουν, οφείλουν να τα αποκαλύπτουν στον άμεσο προϊστάμενό τους.

1.5. Τα Μ.Μ.Ε. και οι δημοσιογράφοι δεν επιτρέπεται να δημοσιεύουν ή να μεταδίδουν πληροφορίες για μετοχές σχετικά με τις οποίες οι ίδιοι ή πρόσωπα με τα οποία έχουν στενούς δεσμούς, έχουν προβεί σε πράξεις αμέσως προ ή αμέσως μετά τη σκοπούμενη δημοσίευση ή μετάδοση.

1.6. Τα Μ.Μ.Ε. και οι δημοσιογράφοι ή πρόσωπα με τα οποία έχουν στενούς δεσμούς δεν επιτρέπεται να προ-

βαίνουν σε πράξεις αναφορικά με μετοχές για τις οποίες έγραψαν αμέσως πριν, ή προτίθενται να γράψουν αμέσως μετά.

2.1. Απαγορεύονται ενέργειες χειραγώγησης της αγοράς με οποιονδήποτε τρόπο.

2.2. Ενδεικτικά αναφέρεται η δημοσιοποίηση ψευδών ή αβάσιμων πληροφοριών οι οποίες δίδουν ή είναι δυνατό να δώσουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή χρηματοοικονομικού μέσου, ο τεχνητός ή ανώμαλος επηρεασμός της αγοράς, της πορείας ή/και του όγκου των συναλλαγών χρηματοοικονομικών μέσων και η συμμετοχή ή η προτροπή προς συμμετοχή σε ενέργειες που αποσκοπούν σε χειραγώγηση της αγοράς.

3.1. Τηρουμένων των διατάξεων του Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, οι δημοσιογράφοι θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να παραθέτουν τις πηγές της πληροφορήσής τους.

3.2. Οσάκις δημοσιεύουν επενδυτικές συστάσεις, οφείλουν να αποκαλύπτουν την ύπαρξη συμφερόντων ή σύγκρουσης συμφερόντων των ιδίων ή προσώπων με τα οποία έχουν στενούς δεσμούς.

*Γνωμοδοτήσεις για δημοσιογράφους
και Ελευθερία της Έκφρασης
στην Ε.Ε.*

Ως Ευρωβουλευτής του **Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος** προσπάθησα να εκμεταλλευτώ, με την καλή έννοια, την παρουσία μου στο Ευρωκοινοβούλιο και τη συμμετοχή μου στην Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού προωθώντας γνωμοδοτήσεις που έχουν σκοπό την προστασία του δημοσιογράφου και της ελευθερίας της έκφρασης.

Ήμουν, εκ μέρους του **ΕΛΚ**, ο εισηγητής δύο γνωμοδοτήσεων οι οποίες μετά από έντονες διαβουλεύσεις ψηφίστηκαν και υιοθετήθηκαν από την Ολομέλεια του Ευρωκοινοβουλίου.

Η πρώτη γνωμοδότηση έχει τίτλο:

Σχετικά με την ενίσχυση της Δημοκρατίας και της ελευθερίας και της πολυφωνίας των Μέσων Ενημέρωσης στην ΕΕ.. Η αθέμιτη χρήση αγωγών αστικού και ποινικού δικαίου για τη φίμωση δημοσιογράφων Μ.Κ.Ο. και της κοινωνίας των πολιτών.

Στη γνωμοδότηση αυτή, υπογράμμισα ότι τα Μέσα Ενημέρωσης πρέπει να είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα, και οι δημοσιογράφοι πρέπει να μπορούν να ασκούν το λειτούργημά τους χωρίς πολιτικές πιέσεις και παρεμβάσεις.

Έκανα αναφορά στις επιπτώσεις που είχε η πανδημία COVID-19 στον δημοσιογραφικό κόσμο και την ανάγκη οικονομικής ενίσχυσης των Μέσων αλλά και της διερευνητικής δημοσιογραφίας ως εφόδιο στον πόλεμο κατά της διαφθοράς και ενίσχυση της διαφάνειας.

Στη γνωμοδότηση γίνεται, επίσης, εκτενής αναφορά στην ανάγκη καταπολέμησης της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο με τη συνεργασία των κρατών-μελών, ανάγκη προστασίας της σωματικής ακεραιότητας των δημοσιογράφων και η ανάγκη θέσπισης ενός ρυθμιστικού πλαισίου για την παρακολούθηση της ιδιοκτησίας των Μέσων.

Το πιο σημαντικό, όμως, στοιχείο της γνωμοδότησης το οποίο κατάφερα να περάσω με τη στήριξη των άλλων συναδέλφων από όλες τις πολιτικές ομάδες του Ευρωκοινοβουλίου, ήταν ο περιορισμός των κακόβουλων αγωγών κατά δημοσιογράφων με σκοπό τη φήμιση και την παρεμπόδιση του έργου τους.

Με τη γνωμοδότηση, καλέσαμε την Επιτροπή να προτείνει νομοθεσία για εκπόνηση στρατηγικών που δεν θα επιτρέπουν σε οποιονδήποτε να στρέφεται με αγωγή κατά δημοσιογράφων, πετυχαίνοντας να μπλοκάρει την όποια έρευνα ή δημοσιοποίηση πληροφοριών ή στοιχείων που να τον ενοχοποιούν.

Τέλος, ζητήσαμε την κατοχύρωση του επαγγέλματος του δημοσιογράφου, την εξασφάλιση εκείνων των προϋποθέσεων που θα διευκολύνουν την αποστολή του, τη χρηματοδότηση της έρευνας και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην προσπάθεια πάταξης της διαφθοράς.

Πριν την κατάθεση του τελικού σχεδίου γνωμοδότη-

σης, είχα την ευκαιρία να συζητήσω με συναδέλφους δημοσιογράφους από όλα τα Μέσα Ενημέρωσης στην Κύπρο, οι οποίοι με βοήθησαν με τις εισηγήσεις τους. Πολλές από αυτές μπήκαν ως τροπολογίες και υιοθετήθηκαν.

Η δεύτερη γνωμοδότηση είχε τίτλο **Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης και προστασία των δημοσιογράφων στην Ευρώπη.**

Σε αυτή τη γνωμοδότηση τονίζαμε ότι η υπερβολική συγκέντρωση της ιδιοκτησίας στους τομείς της παραγωγής και διανομής ειδήσεων ενδέχεται να απειλεί την πρόσβαση των πολιτών σ' ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών. Πίστευα και εξακολουθώ να πιστεύω ότι η πολυφωνία των Μέσων Ενημέρωσης εξαρτάται εν πολλοίς και από την ύπαρξη πολυμορφίας στην ιδιοκτησία των Μέσων Ενημέρωσης.

Η συγκέντρωση της ιδιοκτησίας των Μέσων Ενημέρωσης αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, έναν από τους σημαντικότερους κινδύνους για την πολυφωνία και έναν από τους κυριότερους λόγους της εσκεμμένης παραπληροφόρησης.

Στη γνωμοδότηση καλούσαμε τα κράτη-μέλη να θεσπίσουν επείγοντως δέσμες μέτρων ανάκαμψης έκτακτης ανάγκης, με σκοπό την προστασία των θέσεων εργασίας και των μέσων διαβίωσης των δημοσιογράφων και των εργαζομένων στα Μέσα Ενημέρωσης, τη στήριξη των εταιρειών και τη χρηματοδότηση των δημόσιων Μέσων Ενημέρωσης μέσω του σχεδίου ανάκαμψης για τον Covid-19.

Στη γνωμοδότηση υπογραμμίσαμε, επίσης, ότι τα Μέσα Ενημέρωσης έχουν να διαδραματίσουν ισχυρό ρόλο στην προώθηση της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων, και καλούσαμε την Επιτροπή να ανα-

λάβει δράση για την ισότητα των φύλων στον τομέα των Μέσων Ενημέρωσης ώστε περισσότερες γυναίκες να μπορέσουν να βρεθούν σε διευθυντικές θέσεις ή θέσεις λήψης αποφάσεων. Και οι δύο γνωμοδοτήσεις έτυχαν στήριξης από την πλειοψηφία των μελών του Ευρωκοινοβουλίου.

Επίλογος

Ο Ian Hargreaves, στο εγχειρίδιό του, Δημοσιογραφία: Η εποχή μας σε 15 λέξεις, αναφέρεται σε δύο ηγετικές φυσιογνωμίες στις Ηνωμένες Πολιτείες από τον χώρο της δημοσιογραφίας. Τους Bill Kovatchev και Tom Rozenstil, οι οποίοι μετά από έρευνα κατέληξαν σε κάποια συμπεράσματα για τις βασικές αρχές οι οποίες, όπως πιστεύουν, πρέπει να υιοθετηθούν από τους δημοσιογράφους και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης προκειμένου ν' ανακτήσουν την αξιοπιστία τους.

Οι δύο δημοσιογράφοι μελέτησαν τους Κώδικες Δεοντολογίας διαφόρων πολιτειών και συνόψισαν τις βασικές αρχές, τις οποίες –σύμφωνα με τους ίδιους– όλοι όσοι είναι επαγγελματίες δημοσιογράφοι οφείλουν ν' ακολουθούν.

Αυτές συνοψίζονται σε εννέα σημεία, τα οποία παραθέτω:

Η υποχρέωση του δημοσιογράφου είναι απέναντι στην αλήθεια και μόνο αυτήν οφείλει να υπηρετεί.

Οφείλει πλήρη αφοσίωση σε αυτούς στους οποίους απευθύνεται και λογοδοτεί, που δεν είναι άλλοι από τους πολίτες.

Η ουσία της δημοσιογραφίας είναι η πειθαρχία στην εξακρίβωση των στοιχείων.

Όσοι ασκούν το δημοσιογραφικό λειτούργημα πρέπει

να διατηρούν ανεξάρτητη στάση απέναντι σ' εκείνους στους οποίους αναφέρονται ειδησεογραφικά.

Η δημοσιογραφία πρέπει ν' αποτελεί ανεξάρτητο όργανο ελέγχου της εξουσίας.

Πρέπει να παρέχει ελεύθερο βήμα για δημόσια άσκηση κριτικής, με προοπτική τη συναίνεση.

Πρέπει να παλεύει να κάνει τα σημαντικά πράγματα ενδιαφέροντα και προσιτά σε όλους.

Πρέπει να προσφέρει ειδήσεις περιεκτικές και να διαθέτει για αυτές τον κατάλληλο χρόνο, ανάλογα με τη σπουδαιότητά τους.

Όσοι ασκούν το δημοσιογραφικό λειτούργημα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να δρουν σύμφωνα με τη συνείδησή τους.

Τα πιο πάνω με βρίσκουν απόλυτα σύμφωνο.

Θα προσέθετα, όμως, κάτι το οποίο θεωρώ εξίσου σημαντικό:

Ένας δημοσιογράφος οφείλει να έχει συναίσθηση της αποστολής. Να είναι, δηλαδή, πλήρως συνειδητοποιημένος για το μέγεθος της ευθύνης που περιβάλλει το λειτούργημά του, διότι η σωστή κι αντικειμενική Δημοσιογραφία και η ενάσκησή της δεν είναι απλώς ένα επάγγελμα.

Είναι ένα λειτούργημα και μια προσφορά απέναντι στους συμπολίτες σου.

Ένας καλός και συνειδητοποιημένος ρεπόρτερ, αυτό που κερδίζει στο τέλος της ημέρας δεν είναι λεφτά και προαγωγές. Είναι η καταξίωσή του όταν καταφέρει, μέσα από σκληρή κι αντικειμενική δουλειά, να κερδίσει την εμπιστοσύνη του κοινού του, δηλαδή των συμπολιτών του.

Ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος δεν έχει εύκολη

αποστολή ούτε ζηλευτές συνθήκες εργασίας. Το αντίθετο, θα έλεγα. Αυτό, όμως, που κερδίζει μετά τη μετάδοση μιας είδησης ή μιας πληροφορίας που εξασφάλισε και δημοσιοποίησε, και το οποίο βοηθά με τον ένα ή τον άλλο τρόπο την κοινωνία και τους ανθρώπους, δεν περιγράφεται.

Ένας καλός και συνειδητοποιημένος δημοσιογράφος μπορεί να κουράζεται, μπορεί να δουλεύει πολύ και να αμείβεται λίγο, αλλά αγαπά και παθιάζεται με αυτό που κάνει. Και δεν το αλλάζει με τίποτα στον κόσμο!

Η Δημοσιογραφία είναι πάθος και μεράκι.

Τρέφω απίστευτο θαυμασμό προς συναδέλφους που «έφαγαν» τους δρόμους με ένα μικρόφωνο στο χέρι –το μαρκούτσι, όπως το λέμε στην πιάτσα–, και πρώτοι ακόμη τρέχουν εκεί όπου «σκάνε» οι ειδήσεις.

Τίποτα μα τίποτα δεν μπορεί να είναι πιο σημαντικό για έναν άνθρωπο της Ενημέρωσης από το να συναντά απλούς ανθρώπους, οι οποίοι τον γνωρίζουν με το μικρό του όνομα, θεωρώντας τον δικό τους άνθρωπο.

Και δεν υπάρχει μεγαλύτερη ικανοποίηση κι επιβράβευση, για έναν δημοσιογράφο, από το να καταφέρει μέσα από τη δουλειά του να προσφέρει θετική υπηρεσία στο κοινωνικό σύνολο, είτε ξεσκεπάζοντας ένα σκάνδαλο είτε ενημερώνοντας τους συμπολίτες του για κάτι που τους ενδιαφέρει και μπορεί να επηρεάζει τις ζωές τους. Αυτό το συναίσθημα δεν εξαγοράζεται...

Κερδίζεται με κόπο και είναι η μεγαλύτερη τιμή κι ανταμοιβή για έναν λειτουργό της Ενημέρωσης.

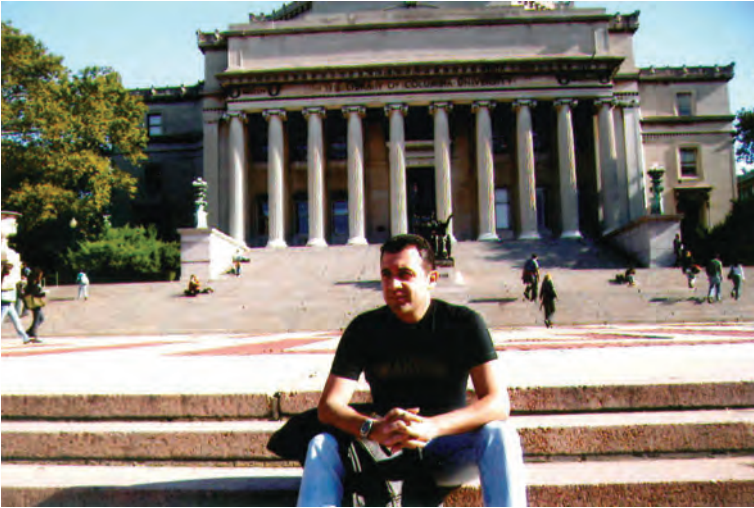
*Γι' αυτό, αγαπητή μου φίλη/ε που σκέφτεσαι
ν' ακολουθήσεις τη Δημοσιογραφία ως επάγγελμα,*

διότι αυτό αγαπάς και αυτό θέλεις να κάνεις, οπλίσου με δύναμη, αποφασιστικότητα και προχώρα! Να είσαι σίγουρη/ος ότι θα ζήσεις ένα ταξίδι με πολλές δυσκολίες, λίγες χαρές, αλλά μ' εμπειρίες και στιγμές που λίγοι άνθρωποι –και σε κανένα, ίσως, άλλο επάγγελμα– θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν.

Και όταν σου λένε ότι τα πράγματα είναι δύσκολα και πιθανόν να μην τα καταφέρεις, να χαμογελάς, να προχωράς μπροστά και να φροντίζεις να τους διαψεύδεις.

Φωτογραφικό Αρχείο

Μαθήματα Διερευνητικής Δημοσιογραφίας, Πανεπιστήμιο Columbia
στην πόλη της Νέας Υόρκης

2004, Λευκός Οίκος

Βοσνία 1996

Πύλη του Βρανδεμβούργου, Βερολίνο 1996, «Πορεία Μοτοσικλετιστών»

«ΛΟΓΟΣ TV», 1997, Κεντρικό Δελτίο

Αλεξανδρούπολη, ΡΙΚ, «ΥΠΕΡ ΔΙΚΑΙΩΝ ΠΟΡΕΙΑ», 1997, Νοέμβρης

PIK 25/6/98, Αφιξη Στεφανόπουλου, Ζωντανή Μετάδοση

PIK 2000, «Από Μέρα σε Μέρα»

30/3/2002, Συνεργείο ΡΙΚ, Βουλγαρία

ΡΙΚ 2003, «Από Μέρα σε Μέρα», συνέντευξη Θεόδωρου Πάγκαλου

PIK 2003

PIK 2003, Κερύνεια κατεχόμενα, Λιμανάκι

ΡΙΚ 2003, «Από Μέρα σε Μέρα», συνέντευξη Βάσου Λυσααρίδη

2004, Αποστολή στη Νέα Υόρκη,
γραφεία The New York Times

ΡΙΚ 30/1/2004, Συνέντευξη Μίκη Θεοδωράκη

2004, Ουάσινγκτον, γραφεία The Washington Post

2006, Γραφεία του Al Jazeera

Με δανεικά, πουκάμισο και γραβάτα, παρουσίασα το πρώτο μου τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων, στον πρώτο ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό της Κύπρου, αρχές της δεκαετίας του '90.

Το πώς μπήκα στον χώρο, μπορεί να χαρακτηριστεί και ως κάρμα.

Το πώς στέριωσα, άλλη μεγάλη ιστορία.

Για λίγο περισσότερο από 23 χρόνια, υπηρέτησα κι αγάπησα τη Δημοσιογραφία. Διένυσα μια πορεία που αφορά κυρίως την Τηλεόραση, η οποία με τα πάνω και τα κάτω της μου χάρισε απίστευτες εμπειρίες και μ' έμαθε πολλά.

Θεωρώ ότι η καλύτερη βοήθεια που μπορώ να προσφέρω σε νέους ανθρώπους, οι οποίοι θέλουν ν' ασχοληθούν με τη Δημοσιογραφία, είναι να μοιραστώ μαζί τους μερικές από τις εμπειρίες μου αλλά και τα όσα αυτές με δίδαξαν, όλα αυτά τα χρόνια. Στην Τηλεόραση, τίποτα δεν έρχεται τυχαία και τίποτα δεν χαρίζεται.

Προσπάθησα με απλό τρόπο να περιγράψω το πώς λειτουργεί ο χώρος, ο οποίος δεν είναι ίσως τόσο μαγικός όσο φαίνεται, και να δώσω κάποιες συμβουλές που πηγάζουν από τα δικά μου βιώματα, στα νέα παιδιά.

Για να στεριώσει κάποιος, πρέπει να ξέρει και να είναι έτοιμος για το τι θ' αντιμετωπίσει και να δουλέψει σκληρά, συνειδητά κι έντιμα.

Οι δυσκολίες, σίγουρα, θα είναι περισσότερες από τις χαρές που θα βιώσει.

Κατά τη διάρκεια, ωστόσο, της διαδρομής και στο τέλος του δρόμου, δεν θα έχει μετανιώσει ποτέ.

Διότι αυτά που θα έχει ζήσει θα είναι μοναδικά και πολύτιμα.

Θα είναι βιώματα, από αυτά που καθορίζουν έναν άνθρωπο για το υπόλοιπο της ζωής του.

Διατίθεται Δωρεάν

